

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเริ่มตั้งแต่เด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งซึ่งเป็นสถานเริ่มต้นของการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยและเต็มศักยภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งแต่เดิมมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมอนามัย ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวัตถุประสงค์การก่อตั้งแตกต่างกันไป แต่โดยหลักใหญ่แล้วก็เพื่อเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียน เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมมีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ที่ไม่มีผู้เลี้ยงดูลูกหลานในช่วงเวลากลางวัน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2544 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ตามมาตรา 16 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ได้ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น นั้นๆ ฉะนั้น เมื่อการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสนใจ และร่วมกันสนับสนุนการเตรียมความพร้อม และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ถูกวิธีและทั่วถึง (สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย,2547)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในอนาคต เนื่องจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พระราชบัญญัติดังกล่าวนำมาสู่การปฏิรูปการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นแนวทางใหม่ๆ ให้ครู พ่อแม่ ชุมชน มีอิสระในการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา จัดหลักสูตร และการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอน กรอบ กฎ ระเบียบ คำสั่งของส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ ดังนั้นหากโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในด้านการจัด

การศึกษา ได้มีส่วนร่วมคิด วางแผน ร่วมปฏิบัติ กำกับ ตรวจสอบ ประเมินผลกับโรงเรียน ส่งเสริมความรู้ให้กับบุตรหลานในความปกครองทั้งที่บ้านที่โรงเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอจะทำให้บุตรหลานประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงขึ้น และจะส่งผลให้บุตรหลานประสบผลสำเร็จในชีวิตด้วยเช่นกัน (เจตน์สุดา ทศานนท์,2547)

การศึกษาปฐมวัยเป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็ก ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งยังต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย ในการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ศักยภาพอย่างสมบูรณ์ โดยการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกฝ่ายที่ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยการเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ผ่านมาส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเริ่มมีความกระตือรือร้นในการเข้ามารับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอาจทำได้หลายทาง เช่น การเข้าร่วมประชุม เป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหาความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้การสนับสนุน ทำให้เกิดความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีระหว่างบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ปกครอง รวมทั้งการได้รับโอกาสและการส่งเสริมสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และยังเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยบิดา มารดา และผู้ปกครอง ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างยิ่ง จึงต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางและปรับใช้ในการส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน พัฒนารูปแบบและวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามคุณลักษณะของผู้ปกครองด้านอาชีพ ระดับการศึกษา พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Parent Involvement) หรือไม่เพียงใดตามกรอบทฤษฎีของเฮปสไตน์ (Epstein) ใน 6 ด้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) การอาสาสมัคร (Volunteering) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) การตัดสินใจ (Decision Making) และการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with Community)

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด จำนวน 1,136 แห่ง ผู้ปกครองจำนวน 28,517 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 495 คน (กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม คือผู้ปกครองของนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย

1) การอบรมเลี้ยงดู	2) การติดต่อสื่อสาร	3) การอาสาสมัคร
4) การเรียนรู้ที่บ้าน	5) การตัดสินใจ	6) การมีส่วนร่วมกับชุมชน

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศพด.ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และ ศพด. ของส่วนราชการซึ่งประกอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองและรับถ่ายโอนมาจากส่วนราชการอื่น

เทศบาล หมายถึง เทศบาลในจังหวัดที่จัดการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดที่จัดการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือบุคคลในครอบครัวซึ่งมีอำนาจปกครองเด็กปฐมวัย หรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในที่นี้ถือว่าเด็กเล็ก 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยการค้นหาปัญหา การวางแผนการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การดูแลเอาใจใส่และพัฒนาเด็กในทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และการจัดการเรียนรู้โดยยึดเด็กเป็นสำคัญ รับฟังและตอบคำถาม ช่วยอธิบายในข้อสงสัยที่เด็กมี ตอบสนองอารมณ์ของเด็กได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการใช้คำถามเพื่อถามเด็กอย่างเหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เด็กเล่าประสบการณ์ ความรู้สึก และการคิดในลักษณะต่างๆ มีการเล่าเรื่อง ประสบการณ์ หรือนิทานให้เด็กฟัง ฝึกระเบียบวินัย และการช่วยเหลือตนเองตามวัยของเด็ก ควบคุมและร่วมดูรายการโทรทัศน์กับเด็ก ส่งเสริมการออกกำลังกายเป็นประจำให้แก่เด็ก รวมทั้งดูแลด้านสุขภาพและสุขอนามัย จัดสภาพแวดล้อมที่บ้านสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเพื่อเด็กสามารถเรียนรู้ได้ตามวัยอย่างเหมาะสม

การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้ปกครองติดต่อสื่อสารกับครู บุคลากร และผู้บริหารของโรงเรียนด้วยวิธีต่างๆ เช่น ทางสมุดสื่อสารประจำตัวนักเรียน จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์ โทรสาร การเข้าพบปะครูประจำชั้น บุคลากรและผู้บริหาร ผู้ปกครองรับรู้อย่างต่อเนื่องว่าเด็กเรียนรู้อะไร และอย่างไรที่โรงเรียน รวมทั้งได้รับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและใช้ช่องทางติดต่อสื่อสารกับครู และโรงเรียนหลายทาง

การอาสาสมัคร หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้าร่วมจัดการศึกษาเด็กที่โรงเรียนด้วยความสมัครใจ โดยเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องที่ผู้ปกครองเชี่ยวชาญหรือถนัด การร่วมดูแลเด็กเมื่อเด็กไปทัศนศึกษา เข้าร่วมการจัดนิทรรศการต่างๆ ของโรงเรียน ร่วมจัดกิจกรรมประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน อาสาสมัครเข้ามาดูแลด้านโภชนาการ หรือสุขภาพพลานามัยของเด็ก ครู และบุคลากร รวมทั้งอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ หรือส่งข้อมูล อุปกรณ์ สื่อต่างๆ มาร่วมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่โรงเรียน หรือจัดส่งวิทยากรเข้ามาตอบคำถามและให้ความรู้เด็กหรือครู จัดหรือติดต่อสถานที่ต่างๆ ให้เด็กได้ไปทัศนศึกษา ผู้ปกครองมีความสะดวกใจที่จะ

เข้ามาในโรงเรียน และเข้าเยี่ยมเยียนห้องเรียนของเด็ก รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

การเรียนรู้ที่บ้าน หมายถึง กระบวนการที่เด็กได้เรียนรู้จากครอบครัวซึ่งรวมถึง การทำการบ้านที่ผู้ปกครองและเด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ซึ่งครูประจำชั้นกำหนดให้เด็กทำกับผู้ปกครอง การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือสิ่งที่เด็กกำลังเรียนรู้ขณะนั้น และการตัดสินใจร่วมกันกับเด็กว่า จะเรียนอะไรเพิ่มเติม หรือต้องการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมพิเศษใดบ้าง ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน โดยการชมเชยเมื่อเด็กทำได้ดี และชมเชยให้กำลังใจเด็ก ดูแลเด็กทำการบ้าน สืบค้น สำนวญเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กๆ กำลังเรียนรู้ที่โรงเรียนร่วมกับเด็ก อ่านหนังสือให้เด็กฟัง เล่นเกมสนับสนุนตามหลักสูตรของโรงเรียน จัดแสดงผลงานของเด็กๆ ในบ้าน และแสดงความชื่นชม ให้คุณค่ากับความคิดของเด็ก ส่งเสริมความรับผิดชอบให้เด็กทำการบ้านและตรวจตราเด็กทำจนเสร็จ

การตัดสินใจ หมายถึง การที่ผู้ปกครองรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน ให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รวมถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน โดยผ่านครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือการติดต่อสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อม

การมีส่วนร่วมกับชุมชน หมายถึง การที่ผู้ปกครองพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนมีหรือจัดขึ้น เช่น การร่วมงานประเพณีต่างๆ การพาเด็กทำบุญที่วัด การพาไปยังแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน ใช้สื่อและบริการต่างๆ ของชุมชนที่มีให้เพื่อประโยชน์ของเด็ก นักเรียน ครอบครัว และโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน รวมถึงกิจกรรมที่บริษัทห้างร้านจัด และการที่ผู้ปกครอง / เด็กเข้าร่วมจัดกิจกรรม หรือเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของชุมชน เพื่อช่วยเหลือชุมชน และเป็นการสร้างจิตอาสาให้แก่เด็ก เพื่อทำประโยชน์ให้ส่วนรวม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. ได้แนวทางการส่งเสริมการอาสาสมัครและการมีส่วนร่วมกับชุมชนของผู้ปกครองเพื่อยกระดับการพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดีขึ้น
3. ได้กระบวนการที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 1.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้
 - 1.3 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 - 1.4 ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม
 - 1.5 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน
2. การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.1 ความเป็นมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.2 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.3 การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

1.1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้มากมายดังนี้
 ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2551) ให้ความหมายว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม
 การพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตน

พงศ์พันธ์ แก้วหาวงษ์ (2550, หน้า 40) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การเข้าร่วมของ
 บุคคลต่าง ๆ ในการตัดสินใจ การดำเนินการ ร่วมคิด ร่วมฟัง ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสำรวจ
 ปัญหาร่วมลงทุน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหา และ
 ร่วมประเมินผล ในกิจการใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคล ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อพัฒนา
 ความสามารถของตนเองและเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ตามวัตถุประสงค์ที่กลุ่มบุคคลได้ร่วมกัน
 กำหนดไว้

กิตติ กรทอง (2552) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การเกี่ยวข้องกับด้าน
 จิตใจ และอารมณ์เปิดโอกาสให้ประชาชนได้คิดริเริ่มตัดสินใจ ปฏิบัติ รับผิดชอบ แก้ปัญหา การรับรู้
 ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาความสามารถควบคุมทรัพยากร การร่วมกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตย
 ตลอดจนการให้อำนาจการเข้าไปมีหน้าที่รับผิดชอบ

นิพัทธ์เวช สืบแสง (2551) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึง
 สถานการณ์ของเขาว่า เขาควรกระทำอย่างไรบ้าง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและ
 การดำเนินการของประชาชนเอง

จุฬารัตน์ โสตะ (2543) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่บุคคลหรือคณะบุคคล
 เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมใน
 กระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหารและประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือของ
 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลัง
 ความคิดสติปัญญา ก็คือ การให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีส่วน
 ร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน
 (Commitment) ต่อภารกิจและองค์กรในที่สุด

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เป็นการให้ทุก
 คนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่การร่วมค้นปัญหา การ
 วางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามผล
 รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและ
 วัฒนธรรมของชุมชน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้
 ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนแบ่งในอำนาจการตัดสินใจในระดับต่างๆ ของการดำเนินงานใน
 หน่วยงาน เป็นผลให้เกิดสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน

นิคม หวายบุตร (2550: 6) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้

ผู้ปกครองในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการพัฒนา โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมชักนำสนับสนุน กระตุ้นให้ประชาชนมีบทบาทในการริเริ่มคิด สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาและร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งร่วมอุดหนุนช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริหารตลอดจนมีอำนาจในการตัดสินใจที่จะดำเนินกิจกรรมของตนเองภายในชุมชนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการ และควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคม อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองในท้ายที่สุด

สรุปว่าความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด ร่วมเสนอ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม วางแผน นโยบายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวเด็กทั้งโดยตรงและทางอ้อม โดยใช้ทุนทางทรัพยากรที่ผู้ปกครองแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน เช่น จากความคิด เงิน สิ่งของ หรืออื่น ๆ ซึ่งในที่นี้คือการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สามารถกระทำเพื่อให้มีผลต่อโครงการหรือนโยบายนั้นประสบความสำเร็จเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ต่อไป

ผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็กได้อย่างไร

วิวรรณ สารกิจปริษา (2553) ผู้ปกครองและ/หรือครอบครัว คือ ครูคนแรกๆ ของเด็กและเด็ก ๆ ก็ได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่บ้านโดยไม่ต้องได้รับอิทธิพลหรือได้รับการสอนอย่างเป็นทางการจากสถานศึกษาแต่อย่างใด ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่เมื่อเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษา แล้วการเรียนรู้จะต้องเชื่อมต่อและเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กนั้นต่อเนื่องและทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อเด็ก เพราะสามารถเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงที่บ้านได้ด้วย มีวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและผลดีต่อนักเรียนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครอบครัวในการจัดการศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กมีผลต่อพัฒนาการและความสำเร็จด้านการศึกษานักเรียนอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังช่วยผลักดันให้สถานศึกษาดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นอีกด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้น ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

North Central Regional Education Laboratory ได้นำเสนอลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามรูปแบบของ Epstein และ Janson 6 ลักษณะ ซึ่งโรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ได้นำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองดังนี้คือ

1. **Parenting หรือ การดูแลเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว** หมายถึง ภาระหน้าที่พื้นฐานของผู้ปกครองที่จะต้องจัดให้เด็กซึ่งควรรวมถึง การจัดหาที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ อนามัย อาหาร ที่มีคุณภาพ และความปลอดภัยให้แก่เด็ก นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นด้วยสิ่งที่โรงเรียนพยายามดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้านนี้ มี เช่น ให้ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้คำปรึกษาหรือข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูหรือการปรับพฤติกรรมเด็ก จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือสิ่งพิมพ์ให้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่

เหมาะสมกับวัยและชั้นเรียน แนะนำหนังสือ website และสื่อต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กในทุกด้านให้แก่ผู้ปกครอง แนะนำการจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมลักษณะนี้ได้อย่างเป็นธรรมชาติที่บ้าน การเรียนรู้ในชีวิตประจำวันของเด็กและครอบครัวทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อการเรียนรู้ที่สถานศึกษาและบ้านสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกัน อีกทั้งผู้ปกครองยังสามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้ โดยอาจจะเริ่มจากการหาสถานที่ประจำซึ่งเจียบสงบให้เด็กทำการบ้าน จัดบอร์ดหรือสถานที่ในการจัดแสดงผลงานต่างๆ ของเด็ก จัดสื่อ เกม หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ ให้โอกาสเด็กได้ฝึกช่วยเหลือตนเอง ฝึกทักษะ และมีส่วนร่วมช่วยรับผิดชอบงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ตามวัย ผู้ปกครองควรให้กำลังใจเด็กสม่ำเสมอ และเป็นตัวอย่างที่ดี เชิญชวน ชมเชย ส่งเสริม สนับสนุนเด็กตามวัย

2. Communication หรือ การสื่อสาร หน้าที่รับผิดชอบพื้นฐานของสถานศึกษานั้นควร รวมถึงวิธีการสื่อสารอย่างหลากหลายจากสถานศึกษาไปยังบ้าน (เช่น ข่าวสาร จดหมายแจ้ง email สมุดสื่อสาร สมุดรายงานการเรียน การประชุม การโทรศัพท์) รวมถึงการให้ข้อมูลต่างๆ ด้วย (เช่น หลักสูตร การจัดอบรมและกิจกรรมต่างๆ การเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ข่าวสารประจำสัปดาห์) ผู้ปกครองก็เช่นกัน ควรสื่อสารจากบ้านสู่สถานศึกษา ทำให้เกิดการสื่อสารสองทาง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งการติดต่อสื่อสารนี้ไม่ควรเป็นการสื่อสารเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเท่านั้น แต่ควรได้สื่อสารให้ครูได้รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นที่บ้าน พัฒนาการของเด็ก ความสนใจของเด็ก ความรู้สึกของเด็กและผู้ปกครองเกี่ยวกับครู โรงเรียน กิจกรรม และการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ วิทยากร ฯลฯ

3. Volunteering อาสาสมัคร หมายถึงการที่ผู้ปกครองอาสาสมัครสละเวลาและนำความเชี่ยวชาญหรือความสามารถต่างๆ เข้ามาช่วยกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาครู บุคลากรพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาหรือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง ช่องทางที่โรงเรียนได้จัดให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้าร่วมได้มีหลายรูปแบบหลายกิจกรรม เช่น จัดให้มีผู้ปกครองเครือข่ายเพื่อการติดต่อสื่อสาร เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกันเอง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และร่วมกันจัดหรือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาเด็ก โรงเรียนครูบุคลากร และผู้ปกครองด้วยกันเอง โดยผู้ปกครองสามารถอาสาเข้ามาเป็นกรรมการของผู้ปกครองเครือข่ายได้ จัดโครงการ “ผู้ปกครองมีส่วนร่วม” โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่โรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมเสริมหน่วยการเรียนรู้ของเด็ก การเข้ามาเล่านิทานให้เด็กฟัง การเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้และทักษะต่างๆ แก่เด็ก เป็นวิทยากร ฯลฯ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการหรือดำเนินการตามโครงการต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ของเด็ก ครู หรือผู้ปกครองด้วยกัน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมตรวจตรา หรือร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่จะช่วยดูแลความปลอดภัย และการดำเนินงานต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการดูแลสุขภาพบุคลากรและนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมไปทัศนศึกษากับนักเรียน เพื่อดูแลเด็ก พูดคุยกับเด็ก ตอบคำถาม และถามคำถามเด็ก เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถส่งสื่อเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของเด็กในห้องเรียน และนอกห้องเรียน รวมทั้งอาสาสมัครติดต่อหรือส่งวิทยากร กิจกรรม การแสดง อาหาร และอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมอื่นๆ ในที่นี้ “อาสาสมัคร”

หมายถึงใครก็ได้ที่สนับสนุนเป้าหมายของสถานศึกษา การเรียนรู้หรือพัฒนาการของเด็กในทิศทางใด สถานที่ใด หรือเวลาใดก็ได้ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเฉพาะช่วงเวลาเปิดทำการของสถานศึกษา หรือที่อาคารสถานศึกษาเท่านั้น ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมด้านอาสาสมัครจะทำให้เด็กรู้สึกและเห็นได้ว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก อันเป็นการช่วยให้เด็กกระตือรือร้น และอยากเรียนรู้ และเห็นความสำคัญในการเรียนรู้มากขึ้น ดังนั้นถ้าผู้ปกครองจะสามารถสละเวลาปีละอย่างน้อย 1-2 ชั่วโมงในการมีส่วนร่วมแบบอาสาสมัครก็จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อเด็กๆ

4. Learning at Home หรือ การเรียนรู้ที่บ้าน หมายถึงผู้ปกครองช่วยเด็กๆ ในการทำการบ้าน และตั้งเป้าหมายทางการศึกษาให้แก่เด็ก รวมถึงการเล่น เกม ทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียนและที่บ้าน ทำให้เด็กเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ได้รับการเรียนรู้ในแง่มุมรายละเอียดที่ต่างกัน เห็นว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเฉพาะที่โรงเรียน เกิดความต่อเนื่องในการฝึกทักษะและการเรียนรู้ ทั้งนี้สำหรับเด็กอนุบาลนั้น การเรียนรู้ที่บ้านต้องเป็นไปอย่างผ่อนคลาย สนุก มีความหมายต่อเด็ก ควรพยายามสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านนี้ เช่น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน เพื่อผู้ปกครองสามารถส่งเสริมต่อเนื่องได้ที่บ้าน เสนอแนะกิจกรรม หนังสือ สื่อบันเทิงให้ผู้ปกครองสามารถจัดกิจกรรมกับเด็กที่บ้าน ให้การบ้านที่เด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์หรือได้ทำร่วมกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง จัดโครงการ “ห้องสมุดในห้องเรียน” เพื่อให้เด็กขอยืมหนังสือกลับบ้านไปอ่านกับผู้ปกครอง หรือให้ผู้ปกครองเล่าให้ฟังได้ทุกวัน ผู้ปกครองควรได้กำหนดเวลาในการมีส่วนร่วมด้านนี้ที่บ้านอย่างเป็นระบบ พยายามตอบคำถามนักเรียนด้วยการช่วยให้เด็กทำกิจกรรม สืบค้น เพื่อหาคำตอบร่วมกัน ศึกษาวิธีการใช้คำถามและระดับของคำถามที่ใช้เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด รวมทั้งศึกษาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสมกับวัย ทั้งนี้ “การบ้าน” ไม่ได้หมายถึงงานที่ต้องทำคนเดียว แต่รวมถึงกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันกับสมาชิกที่บ้าน หรือชุมชน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงงานกับการเรียนรู้ที่สถานศึกษาและชีวิตจริงของนักเรียน ส่วน “การช่วยเหลือ” ที่บ้าน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนโดยให้กำลังใจ ตอบสนอง ชมเชย แนะนำ ดูแล และพูดคุย อภิปราย ไม่ใช่ “สอน” วิชาต่างๆ

5. Decision - Making หรือ การตัดสินใจ หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในองค์กรผู้ปกครอง เช่น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา หรือ สมาคมผู้ปกครอง และการตัดสินใจในนโยบาย ภาวะผู้นำ และการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของสถานศึกษา พัฒนาภาวะผู้นำให้แก่ผู้ปกครองและผู้แทนผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในด้านนี้ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาเป็นกรรมการของคณะกรรมการอำนวยการของโรงเรียน หรือคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นกรรมการในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งเป็นกรรมการเครือข่าย และเป็นกรรมการโครงการต่างๆ เพื่อร่วมตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมประเมินผลกิจกรรมและโครงการต่างๆ รวมถึง การปฏิบัติงาน การดำเนินงานของครู บุคลากร ผู้บริหาร และแนวทางการบริหารโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถสื่อสาร เชื่อมโยง ครอบครัวยุคใหม่กับผู้แทนผู้ปกครอง “การตัดสินใจ” หมายถึงกระบวนการในการเป็นหุ้นส่วนที่จะร่วมมือมุมมองและปฏิบัติการสู่เป้าหมายเดียวกัน ตามวิสัยทัศน์ นโยบาย และหลักความเชื่อ ทฤษฎีของโรงเรียน เพื่อพัฒนาเด็กแต่ละคนสู่ศักยภาพที่สูงสุด

ส่วนกิจกรรม “ผู้ปกครองเครือข่าย” หมายถึง ผู้แทนผู้ปกครองที่ได้รับโอกาสและการสนับสนุนให้รับฟังและสื่อสารกับครอบครัวอื่นๆ และกับโรงเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างกันและกัน รวมทั้งร่วมออกความคิดเห็น ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ดังนั้นผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการสละเวลาเข้ามาเป็นกรรมการ หรืออย่างน้อยก็ร่วมให้ความคิดเห็น ตอบแบบประเมินผล ให้ข้อมูล และเสนอแนะ อย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการสื่อสารที่มีหลายทาง

6. Collaborating with Community หรือ การให้ความร่วมมือกับชุมชน หมายถึงการที่ผู้ปกครองส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับทรัพยากร และการบริการของชุมชน สถานศึกษาหาและผสมผสานทรัพยากรและการบริการจากชุมชนในการเสริมสร้างโปรแกรมของสถานศึกษา การดำเนินการของผู้ปกครอง และการพัฒนานักเรียน ผู้ปกครองสามารถใช้ทรัพยากรและบริการของชุมชน ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้เด็กได้เสมอเมื่อมีโอกาส เช่น การพาเด็กไปดูชมนิทรรศการ หรือพิพิธภัณฑ์ หรือ ใช้บริการห้องสมุด สวนสาธารณะ หรือ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ หรือ เข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ ของชุมชน เช่น โครงการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย หรือการประหยัดทรัพยากร หรือการแสดงดนตรี ระบาย หุ่นกระบอก ฯลฯ รวมถึงการพาเด็กไปทำบุญ สวดมนต์ หรือร่วมกิจกรรมศาสนาและประเพณีไทยต่างๆ อันจะทำให้เด็กได้เรียนรู้ในบริบทของชุมชน รู้จักสถานที่ที่สามารถแสวงหาความรู้ คำตอบของข้อสงสัย หรือพัฒนาทักษะด้านต่างๆ เพื่อเด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงและเข้าใจได้ว่าการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะที่บ้าน โรงเรียน หรือตำราเท่านั้น อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้รักชุมชน และช่วยเหลือสังคมที่ดีอีกด้วย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านนี้ เช่น การจัดทำสารแนะนำกิจกรรมชุมชนและแหล่งเรียนรู้ การให้ข้อมูลว่าเด็กกำลังเรียนรู้อะไรอยู่ และแหล่งเรียนรู้หรือกิจกรรมในชุมชนที่ผู้ปกครองพาเด็กไปเยี่ยมชมหรือเข้าร่วมกิจกรรมได้ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับชุมชนในการริเริ่มโครงการริเริ่ม เช่น การบริจาคกระดาษเพื่อโครงการกระดาษเพื่อต้นไม้ การบริจาคห่วงกระป๋องน้ำดื่ม ฝาเบรนต์ และอลูมิเนียมชนิดต่างๆ เพื่อโครงการมูลนิธิฯ การขอรับบริจาคเสื้อผ้า สิ่งของ เครื่องใช้ ที่ใช้แล้วแต่ยังอยู่ในสภาพดี เพื่อจัดขายงานวันสวยได้กุศล โดยนำรายได้ไปเป็นกองทุนบริการโครงการสถานรับเลี้ยงเด็กบ้านเทพในชุมชนแออัด สวนอ้อย คลองเตย การบริจาคกล่องนม เพื่อโครงการแยกกล่องลดขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล เป็นของใช้ต่างๆ ทั้งนี้คำว่า “ชุมชน” ไม่ได้มีความหมายครอบคลุมเพียงชุมชนที่บ้านหรือสถานศึกษาของนักเรียนตั้งอยู่เท่านั้น แต่ยังหมายถึงชุมชนสถานที่อื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ ชุมชน ยังหมายถึง ทุกคนที่มีความสนใจใน และได้รับผลจาก คุณภาพการศึกษา มิใช่เฉพาะผู้ที่มีบุตรหลานอยู่ในสถานศึกษาเท่านั้น

สรุป

หากผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กได้ทั้ง 6 ด้าน หรือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้ว ผู้ปกครองก็จะเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียนในการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กสู่คุณภาพสูงสุดได้แน่นอน มีวิจัยมากมายที่บ่งบอกถึงประโยชน์ (benefits) ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างจริงจังว่าจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จทางการศึกษาและชีวิตในหลายด้าน และรัฐบาลหลายประเทศ รวมถึง สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้ทุกสถานศึกษาทุกระดับ

ส่งเสริม เสริมสร้าง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กอย่างจริงจังจนเรียกได้ว่าผู้ปกครอง “เป็นหุ้นส่วน” ของสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียน

1.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการเรียนรู้

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยกระบวนการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (เอกสารอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้บริหาร. 2550 : 88-90) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาควรระลึกถึง ซึ่งมีหลัก 10 ประการ คือ 1) สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อชุมชน, 2) ฝึกให้เป็นคนใจกว้างและมีจิตสาธารณะ, 3) ตระหนักในสิ่งที่จำเป็นและขาดแคลน ไม่วางเฉย ทุกอย่างทำได้หากตั้งใจทำ, 4) ต้องหมั่นสร้างและปรุงแต่งตนเองให้เป็นบุคคลที่มีเสน่ห์เป็นที่ชื่นชมศรัทธาของชุมชนและเพื่อร่วมงาน, 5) อ่อนน้อมถ่อมตน วางตัวเรียบง่าย อยู่กับชุมชนและเพื่อนร่วมงานได้ตลอดเวลา, 6) หลีกเลี่ยงการโต้แย้งที่ไร้เหตุผล พัฒนาทักษะการประนีประนอม, 7) ให้การต้อนรับชุมชนด้วย

บรรยากาศมิตรภาพ, 8) พัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์ชุมชนให้ลึกซึ้ง เพื่อสำรวจจุดเด่น จุดด้อย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา, 9) หมั่นแสวงหาแหล่งงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ จากหน่วยงานบริษัท ห้าง ร้านค้า โดยใช้โครงการที่มีประสิทธิภาพ 10) สร้างและพัฒนาค่านิยมการสร้างสัมพันธภาพกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3. บทบาทของชุมชนในการที่เข้าร่วมจัดการศึกษา มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา, 2) การกำหนดนโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา, 3) การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา, 4) การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา, และ 5) การตรวจสอบการจัดการศึกษา

4. กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) สำรวจความต้องการ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน, 2) การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา, 3) การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ, 4) กิจกรรมการปฏิบัติ คือ แนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ, 5) การประเมินผล คือ การประเมินแนวทางปฏิบัติ, และ 6) การสรุปผลการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในการจัดการศึกษา นับเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา รวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อครูแม่ให้ความรู้ด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญากับบุตรหลาน ย่อมเกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากรเพิ่ม ส่วนผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียน รวมถึงนักเรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัวผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

1.3 บทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู

1. ปูพื้นฐานการพัฒนาการด้านร่างกาย พ่อแม่ ควรให้ความสนใจ ใส่ใจการเจริญเติบโตของลูก ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง บันทึกในสมุดประจำตัวของลูกเป็นระยะๆ สม่ำเสมอ ถ้าสงสัยลูกเติบโตไม่ปกติ เช่น โตช้า หรือน้ำหนักมากเกินไปควรปรึกษาแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ดูแลเรื่องอาหารการกิน ทั้งปริมาณและคุณภาพ ครบ 3 มื้อ ในแต่ละวันปลุกฝังการออกกำลังกายเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ และพักผ่อนเหมาะสมกับวัย

2. ปูพื้นฐานทางด้านสมอง สติปัญญา พ่อ แม่ และผู้ปกครองมีส่วนช่วยพัฒนาทางด้านสติ ปัญญาของบุตรหลาน โดยเลือกสรรกิจกรรมการใช้ความคิดหลายๆ แบบ ให้ฝึกการสังเกต การลงมือปฏิบัติ การใช้จินตนาการให้มีการโยงความคิดจากประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิมหรือการที่พ่อแม่ เล่นกับลูก ๆ หรือช่วยกันทำงานบ้านก็มีส่วนช่วยพัฒนาเด็กได้ทั้งสิ้น

3. ปูพื้นฐานทางด้านอารมณ์และจิตใจให้ความรัก ความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่ซึ่งจะทำให้เด็กมีสภาพจิตและอารมณ์ดี มีความสุข ภูมิใจตนเอง มีความมั่นใจว่าตนเป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ ช่วยให้บุตรหลานเข้าใจเรื่องความรู้สึกโกรธไม่พอใจไม่ชอบใจ ผิดหวัง ประหลาดใจ แปลกใจ เป็นต้น เพื่อไม่ให้อ่อนไหวกับความรู้สึกสำเร็จหรือล้มเหลว ช่วยให้เห็นคุณค่าในตนเองว่าตนมีความสามารถมีความสำเร็จ สามารถภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้รักษาปกป้องคุณค่านั้นไปสู่ความดี ความสำเร็จต่าง ๆ ที่จะสามารถควบคุมตนเองได้อันจะนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่มั่นคง สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี

4. เสริมสร้างพัฒนาการด้านภาษา เด็กวัยแรกเกิดถึงสองขวบเริ่มเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ภาษาและคำพูดของพ่อ แม่ คือแหล่งเรียนรู้ เด็กก่อนเริ่มเรียนรู้ภาษาจากเสียงที่ได้ยินและเสียงร้องของตนเองจากนั้นจึงค่อยๆ เลียนแบบเสียงที่ได้ยินจากพ่อแม่ หรือผู้ที่เลี้ยงดูด้วยเหตุนี้คำพูดของพ่อแม่ หรือคนเลี้ยงดูจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็กจนในที่สุดเริ่มเปล่งเสียงเป็นคำๆ ตามที่ได้ยิน พ่อ แม่ หรือผู้เลี้ยงดูจึงต้องพูดและใช้ภาษาให้ถูกต้องภาษาและคำต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงความต้องการความพึงพอใจ ความคาดหวังและความรู้สึกอื่น ๆ พ่อแม่ควรหาวิธีสอนคำและภาษา เช่น การร้องเพลงไม่ว่าจะเป็นเพลงขับกล่อมหรือเพลงร้องสนุกต่างๆ เด็กจะรับรู้และประทับใจในภาษาพูด และจะเริ่มเข้าใจความหมายของคำเรื่องราวที่บอกเล่า และท่วงทำนองที่ประกอบความรู้สึกต่างๆ เป็นต้น

5. ส่งเสริมปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน พ่อแม่ ควรเป็นแบบอย่างในการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ลูก โดยการเล่านิทาน อ่านหนังสือให้ลูกฟังในวัยทารกหรือวัยเด็ก จัดมุมหนังสือในบ้านสังเกตความสนใจของลูกชอบอ่านหนังสือประเภทใด แล้วจัดทำให้ตามความเหมาะสม โดยปกติเด็กเริ่มสนใจและอ่านหนังสือได้ตั้งแต่วัยทารก ที่เริ่มรับรู้เสียง ภาษาและการมองเห็นเด็กวัยทารกจะสนใจหนังสือโดยการสัมผัสเปิดอ่านจากรูปภาพ ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นที่จะสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยดูต้นแบบจากพ่อแม่ที่อ่านหนังสือให้ลูกเห็นหรืออ่านให้ลูกฟัง พ่อแม่ควรหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของลูก ให้ลูกมีโอกาสเลือกหยิบหนังสือเองตามความสนใจ การอ่านจากภาพในวัยทารกจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสมอง เมื่อลูกโตขึ้นในวัยเด็กวัยผู้ใหญ่ก็จะมีนิสัยรักการอ่านทำให้รับข้อมูลข่าวสารมากขึ้นทำให้รู้เท่าทัน และสามารถปรับตัวได้ ดีในสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัย

6. เสริมสร้างพัฒนาการทางด้านสังคมส่งเสริมให้ลูกมีประสบการณ์จากการกระทำของตนเองและเรียนรู้จากพ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อนและสังคมมีความคิดสร้างสรรค์สามารถใช้เหตุผล แยกแยะได้ถูกต้อง และรู้จักปรับตัวได้เหมาะสม และสามารถอดทนอดใจรอสิ่งที่ต้องการได้ ไม่เอาแต่ใจตนเอง และฝึกให้คำนึงถึงความต้องการและความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นซึ่งพ่อแม่ ต้องทำเป็นตัวอย่างการให้มีกิจกรรมรับผิดชอบในหน้าที่ของครอบครัวตามกำลังความสามารถที่ควรจำเป็นจะช่วยให้ลูกมีความรับผิดชอบและจะได้มีความภูมิใจในผลงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามความถนัดและ

ความสามารถ พ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่ควรกะเกณฑ์บังคับโดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นจริงและไม่ควรซ้ำเติมเปรียบเทียบให้เกิดปมด้อย

7. จัดให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมเมื่อลูกพร้อมที่จะเข้าเรียนบทบาทของพ่อ แม่หรือผู้ปกครองจะต้องพิจารณาเลือกโรงเรียนที่ดีที่สุดสำหรับลูก โดยการศึกษาการบริหารจัดการของแต่ละโรงเรียน ผลงานที่โรงเรียนประสบความสำเร็จ อุปกรณ์การเรียนการสอนการจัดกระบวนการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมเพื่อจะได้เชื่อได้ว่าลูกได้รับสิ่งที่ดีที่สุดจากโรงเรียนนั้น ๆ หรือพิจารณาแล้วเห็นว่าระบบการศึกษาในยุคปัจจุบันยังไม่ดีพอสำหรับลูก เราสามารถเลือกการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้โดยการสอนลูกที่บ้าน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เปิดโอกาสไว้ในมาตรา 12

8. ให้ความใกล้ชิดดูแลให้ความอบอุ่นเพื่อส่งเสริมป้องกัน และแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงวัยที่สำคัญของชีวิต ซึ่งพ่อแม่ หรือผู้ปกครองต้องถือเป็นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างสำคัญยิ่งในการดูแลแนะนำ สอนสั่งฝึกฝนกล่อมเกลாதลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งจะต้องรับรู้อย่างจริงจังว่าเด็กมีร่างกายความคิดจิตวิญญาณเป็นของตนเองมาตั้งแต่เกิดเด็กมีความแตกต่างกัน เด็กแต่ละคนแต่ละแบบหนทางชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นของเขา เด็กต้องเรียนรู้และปรับตัวเองเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตัวของเขาเองพ่อแม่ต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่งดงามมีความเข้าใจให้กำลังใจและหนุนช่วยเมื่อเด็กเดือดร้อนการเข้าไปเจาก็เจ้าการจัดการปัญหาตามแนวทางของผู้ใหญ่มากๆ ไม่ยอมให้เด็กแก้ปัญหาเองจะทำให้เด็กรู้สึกตนเองไม่มีคุณค่าไม่มีความสามารถทำไม่ได้ทำลายความเป็นตัวของตัวเองไปอย่างสิ้นเชิง สร้างความกดดันความทุกข์ทรมานบีบคั้นจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทางที่ผิด ได้ดังนั้นพ่อแม่ต้องมีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัยอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะช่วยกำหนดบทบาทของพ่อแม่ในการเฝ้าดูการเจริญเติบโตด้วยความรักความเข้าใจ ตลอดจนสายสัมพันธ์ความเอื้ออาทรของกันและกัน

9. ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองพ่อแม่ควรให้โอกาสเด็กช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ เมื่อเด็กมีความพร้อม เช่น แต่งตัว แปรง ฟัน อาบน้ำกินข้าว ทำความสะอาดหลังการขับถ่าย และช่วยงานบ้านง่าย ๆ จะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเองให้กับเด็กเมื่อเข้าทำสำเร็จ ความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจนี้จะเป็นผลลัพธ์ที่มีคุณค่าที่สุดจากการพัฒนาของเด็ก พ่อแม่พึงใช้วิธีการสังเกตว่าเด็กมีความพร้อมในการช่วยเหลือตนเองหรือไม่ พ่อแม่ ควรใช้วิธีบอกการสอนหรือจับมือสอน เมื่อเด็กทำได้ควรปล่อยให้เด็กทำเองพ่อแม่ไม่ควรทำแทน แต่ควรให้ คำชมเชยเป็นกำลังใจแก่ลูก และควรให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองในทุกเรื่อง ที่ควรทำได้หลังจากที่เด็กทำได้แล้วพ่อแม่ควรติดตามดูว่าเด็กทำได้เรียบร้อยดีหรือไม่แต่ไม่ควรจู้จี้จุกจิกควบคุมจนเกินไป

10. การให้คำปรึกษาแนะนำโดยไม่ครอบงำในชีวิตของมนุษย์ทุกคนจะต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ตลอดเวลาไม่ว่าปัญหาส่วนตัว ปัญหาการเรียน หรือปัญหาด้านการปรับตัว เป็นต้นพ่อแม่ ต้องดูแลลูกอย่างใกล้ชิดทำให้ความรักความอบอุ่นเป็นกันเองให้ลูกไว้วางใจ และพร้อมที่จะให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจ หรือการพูดคุยกันได้ในทุกๆ เรื่องทั้งเรื่องที่ยัยรุ่นสนใจก็สามารถทำได้การให้คำปรึกษาควรให้ข้อมูลทั้งบวกและลบ และฝึกให้ลูกได้เลือกตัดสินใจด้วยตนเองและถ้าลูกตัดสินใจผิดพลาดไปก็อย่าซ้ำเติม แต่ควรให้กำลังใจและอธิบายให้เห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนก็อาจจะผิดพลาดได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และเหตุผล การให้คำปรึกษาที่ดีไม่ควรให้ข้อมูลทางเดียวหรือมีทางเลือกให้ทำตามเท่านั้น ควรฝึกให้ใช้วิจารณญาณไตร่ตรองด้วยตนเองเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่

11. การเป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดี พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะเด็กจะเฝ้าดูและเลียนแบบพฤติกรรมทั้งที่ดี และไม่ดีของพ่อแม่ทุกเรื่อง พ่อ แม่ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของเพศชายและหญิงที่เหมาะสมไม่ควรโกหกต้องทำตามสัญญาที่พูดไว้สามารถควบคุมอารมณ์ ของตนเองได้ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้ลูกเห็น

12. การเป็นแรงเสริมชื่นชมและให้กำลังใจ พ่อ แม่ เป็นกำลังใจลูกให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ชื่นชมยินดีเมื่อลูกประสบความสำเร็จจะช่วยให้ลูกเห็นคุณค่าในความสามารถของตนเองมีความมั่นใจในการคิดตัดสินใจการแสดงออกและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเชื่อมั่นเป็นพลังในการคิดสร้างสรรค์มั่นคงทางจิตใจ และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับวัย (พงศ์พันธ์ แก้วหาวงค์, 2550)

1.4 ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1. พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตแต่ละชีวิต

ทารกที่เกิดใหม่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องพึ่งพาพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นระยะเวลา ยาวนาน (จุมพล หนีพณิช. 2539 : 121) การอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นโอกาสให้พ่อแม่กับลูกคลุกคลีกัน ในแบบที่มีการให้และการรับ การคลุกคลีกันนี้ย่อมเกิดผลเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์ พ่อแม่คือ ต้นเหตุของความสุข ความทุกข์ทั้งปวงของเด็ก (กรมสุขภาพจิต. 2539 : 4) สายใยความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังยิ่งใหญ่ที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ประสบความสำเร็จได้ ด้านการศึกษาก็เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน. 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ค : คำนำ) ฉะนั้น หากได้นำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมรับผิดชอบของผู้ปกครองมาสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้แล้ว ก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กนักเรียนที่ยั่งยืน

2. พ่อแม่เป็นครูคนแรก บรรทัดฐานสังคมที่เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนตามบทบาทและสถานภาพที่บุคคลมีในขณะใดขณะหนึ่งนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่บุคคลรู้หรือเข้าใจได้เองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่บุคคลต้องได้รับคำแนะนำสั่งสอนจึงจะรู้ได้ (พัทยา สายหู. 2541 : 128-147) คำแนะนำสั่งสอนหรือการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) นี้เป็นการเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ (สุพัตรา สุภาพ. 2531 : 95) พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2543 : คำนำ ; จรรยา สุวรรณทัต. 2545 : 8) ครูคนแรกของเด็กก็คือ แม่และ/หรือ พ่อ (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 166) หากขาดการอบรมของพ่อแม่ก็ยากที่จะหาการอบรมอื่นใดมาทดแทนได้

3. พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด พ่อแม่ มีพลัง รวมทั้งความตั้งใจและความปรารถนาต่ออนาคตของลูกหลานของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : คำนำ) เมื่อพิจารณานิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กนักเรียนมากที่สุด พ่อแม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของเด็กนักเรียน

4. พ่อแม่เป็นครูที่ดีที่สุดในโลก ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่ที่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมากกว่าครูทั่วไป ก็คือ 1)พ่อแม่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อลูก อย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพมาทดแทนได้ 2)พ่อแม่เป็นครูตลอดชีวิต ที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา トラบเท่าที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ 3)พ่อแม่เป็นครู 24 ชั่วโมง คือ ไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการเหมือนครูอาชีพ ลักษณะความเป็นครูของพ่อแม่ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นคุณสมบัติของครูที่ดีที่สุดในโลก (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 172-173)

5. เป็นยุทธศาสตร์สังคมแห่งการเรียนรู้ พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข : 1 ; รุ่งเรือง สุขภิรมย์. 2544 : 11) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจะทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญา ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 11) เช่นเดียวกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 172-174) ที่ว่าครอบครัว คือ ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) หากสามารถทำให้ทุกครอบครัวเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้สำเร็จ จะได้ศูนย์การเรียนรู้ในอุดมคติที่มีความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย และความหวังดี เป็นจุดเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญที่สุด แล้วการที่จะทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” ก็จะไม่ไกลเกินฝันอีกต่อไป

6. เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิต การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่างๆ แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็น

แหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่างๆสามารถเรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็ว เข้าใจง่าย โดยผ่านทางสื่อทันสมัยต่างๆ เช่นคอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย (โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์. 2545 : 32 ;พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข : 15) หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด (พรชัยภาพันธ. 2543 : 20) ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย และยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2543 ข : (1), 5,15)

7. เป็นยุทธศาสตร์การระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครอง คือ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน หากมีการจัดการและประสานงานที่เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและโรงเรียนอันเป็นที่รักของพ่อแม่ผู้ปกครองทุกคน (ศิริรินทร์รัตน์ ทองปาน. 2544 : 6 ; โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย. 2545 : 2) ถึงขนาดที่ โกรลนิก และ สโลว์เวซิค (Grolnick & Slowiazek.1994 : 238) ได้ให้นิยามของ “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครอง” ประกอบกับ ครอบครัว ก็คือ ตัวแบบจำลองของชุมชนหรือสังคม (ณรงค์ เส็งประชา.2538 : 87) โดยธรรมชาติ ผู้ปกครองต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนนั้นๆตั้งอยู่ (Parents are a natural link to the communities) (Epstein. 1995 : 702 ; Epstein and others. 1997 : 4-5; Comer & Haynes. 1991 : 274 ; เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2537 : 271) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for Education) ได้โดยง่าย เพราะ การที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาให้เรียนที่โรงเรียนก็เท่ากับส่งแก้วตา ดวงใจ ของตนเองมาให้โรงเรียน (สุนน อมรวิวัฒน์.2543 : 43 ; ประเวศ วะสี. 2538 : 8-9)

สรุปก็คือ ครอบครัวเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิต พ่อแม่จึงเป็นครูคนแรก และครูที่ดีที่สุดในโลกของลูก เป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิตของลูก เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กที่สุด เป็นผู้ชี้โลกกว้าง เป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจพ่อแม่ผู้ปกครองมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้ลูกเข้าสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจ จัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับลูก และเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะสำเร็จได้ ก็เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

1.5 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือการฝึกหัด ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ด้วย (Bell-Gredler. 1989 : 1-8 ; อารี พันธุ์มณี. 2534 : 86 ; กาญจนา คุณารักษ์. 2543 : 168 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 29) และ สภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดก็คือ บ้าน (Evanthia. 1996 : 435 ; จรรยา สุวรรณพัต. 2545 : 11) การเรียนรู้ที่บ้าน ตามโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์นั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 701-705) ก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. โรงเรียนได้จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของครอบครัวในทุกวิชาทุกระดับชั้น
2. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการติดตามการบ้านที่บ้าน
3. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้น และ งานที่โรงเรียนมอบหมาย
4. โรงเรียนได้จัดให้มีการบ้านที่ให้แก่เด็กต้องปรึกษาหรือปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวเป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าเด็กได้เรียนอะไรบ้าง
5. โรงเรียนได้จัดให้มีปฏิทินกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเรียนที่บ้าน
6. โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ที่บ้าน
7. โรงเรียนได้จัดให้มีการเรียนรู้และกิจกรรมในช่วงปิดเทอม
8. โรงเรียนได้จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของนักเรียนและโรงเรียนทุกปี

เอปสไตน์ (Epstein. 1995 : 706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ
 - 1.1 ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุน กระตุ้น และช่วยนักเรียนที่บ้านทุกปี
 - 1.2 ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน การเรียน และการบ้าน
 - 1.3 ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา
 - 1.4 ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู
 - 1.5 ผู้ปกครองตระหนักว่าเด็กเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา

2. ผลที่ได้รับต่อครู

2.1 ครูได้ปรับปรุงการมอบหมายการบ้านอยู่เสมอ

2.2 ครูได้เคารพในเวลาของครอบครัว

2.3 ครูได้ตระหนักว่าต้องช่วยเหลือและเสริมแรงการเรียนรู้ของเด็กโดยเฉพาะครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวที่มีการศึกษาน้อย ครอบครัวที่ต้องทำงานทั้งพ่อและแม่

2.4 ครูได้แสดงความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมหรือการสนับสนุนของครอบครัวสำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 จัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้อ่านวนยต่อกระบวนการเรียนรู้และการคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

1.2 ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตามศักยภาพ

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก

2.2 จัดกิจกรรมการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เด็กได้แสดงออกเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 26-27) ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้

- การให้ความรัก โดยการเอาใจใส่ดูแล ให้ความสบาย และความปลอดภัยมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

- การให้ลูกได้มีเวลาส่วนตัว ที่จะทำในสิ่งที่เขาสนใจและแสดงออกอย่างหลากหลาย

- การให้อิสระทางความคิด การพูดและการกระทำแก่เด็กอย่างเหมาะสม

- แสดงความสนใจ หรือชื่นชมในสิ่งที่ลูกนำเสนอหรือการค้นพบสิ่งต่างๆ แก่ลูกตามควรแก่กรณี

- มีการอดทนในการรับฟังความคิดเห็นและผลงาน โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษที่ลูกไม่เข้าใจความคิดของตน

- เสริมสร้างให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจ และให้การยกย่อง หรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

- อ่านหนังสือให้ลูกฟังหรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์โดยให้คำนิ้งถึงวัยและพัฒนาการเป็นหลัก รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ลูก

- กระตุ้นและฝึกทักษะพื้นฐานให้ลูกในแง่มุมต่างๆ อยู่เสมอ

- ปรับสภาพแวดล้อมที่บ้าน รวมทั้ง จัดหาอุปกรณ์การเรียนเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด
- ตั้งคำถามและฝึกการค้นหาคำตอบด้วยเหตุผลบ่อยๆ
- พาลูกไปชมนิทรรศการ กิจกรรม และสถานที่สำคัญๆ
- ฝึกสร้างนิสัยที่ดีให้แก่ลูก เช่น ฝึกให้มีความรับผิดชอบ รู้จักความอดทน รู้จักความสำเร็จ และความผิดพลาด มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักคุณค่าแท้และคุณค่าเทียมของสิ่งต่างๆ
- ตรวจสอบและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอ
- สนทนาร่วมกับลูก โดยคำนึงถึงความสนใจของลูกเป็นหลักรวมทั้งอธิบายความหมายของสิ่งต่างๆ ด้วยภาษาต่างๆ สั้นๆ
- เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก
- ให้ความร่วมมือกับครู ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน เป็นต้น
- ส่งเสริมให้ลูกเป็นตัวของตัวเอง รู้จักคิดวางแผน และตัดสินใจ ด้วยตนเอง
- จัดเตรียมห้องหรือส่วนหนึ่งของห้องไว้เป็นสัดส่วนรวมทั้งจัดหา เครื่องเล่น และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ไว้ให้ลูก

- เอาใจใส่คำถามและคำตอบของลูกด้วยความอดทน จริงใจที่สุดเท่าที่จะทำได้

สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด ก็คือ บ้าน (Evanthia.1996 : 435-438) ครอบครัวแต่ละครอบครัวจึงจัดเป็นสภาพแวดล้อมสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเด็ก ครอบครัวจึงมีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งทางความคิด การกระทำ และการเติบโตของเด็ก (จรรยา สุวรรณทัต. 2545 : 12) การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา24 (6) กำหนดว่า การจัดการระบบการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่มีการประชุมร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2. การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทให้รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาได้บัญญัติใน มาตรา 41 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัด การศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนด ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยหรือก่อน ประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำโดยเฉพะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ได้บัญญัติในมาตรา 80 ให้รัฐ คุ่มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยรวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้เท่าเทียมและ สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2544 : 3) กล่าวถึงนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559) ในระดับปฐมวัย ว่าเป็นการจัดการศึกษาให้ เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบัน ทางสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามความพร้อมและความต้องการของประชาชน เพื่อให้ เด็กปฐมวัยเจริญเติบโตและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยและเต็มศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (กรมอนามัย 2547 (ข): คำนำ)

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายโอกาส การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้กับเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น โดยการจัดบริการการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1 ความเป็นมา

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางไปยังท้องถิ่น โดยอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ อันเป็นรากฐานของ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองด้วยตนเอง มีการ เลือกลงตั้งเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของท้องถิ่น มีฐานะ เป็นนิติบุคคล มีอิสระและสิทธิในการปกครองตนเองโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและนโยบายของรัฐใน อาณาเขตที่กำหนด และนอกจากนั้นยังมีอำนาจในปกครองบังคับบัญชา และการ ตราข้อบัญญัติเพื่อ การดำเนินการ รวมถึงการจัดเก็บรายได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ได้มีการออก พระราชบัญญัติ

เปลี่ยนแปลงฐานะสาขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาล ใน พ .ศ. 2542 ดังนั้นการปกครอง ส่วนท้องถิ่นจึงมี 5 รูปแบบ คือ

1. เทศบาล
2. องค์การบริหารส่วนตำบล
3. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. กรุงเทพมหานคร
5. เมืองพัทยา

การวิจัยนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น เทศบาลถูกแบ่งเป็น 3 ประเภท ตามขนาดของเทศบาล ดังนี้

เทศบาลนคร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดใหญ่ที่มีประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป และมีรายได้เพียงพอต่อการให้บริการสาธารณะตามหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ การจัดตั้งเทศบาลนคร กระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนครตาม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 (ฉบับล่าสุด) ปัจจุบันมีเทศบาลนครอยู่ 22 แห่งทั่วประเทศ เทศบาลนครสองแห่งแรกของไทยคือเทศบาลนครกรุงเทพ และเทศบาลนครธนบุรี ซึ่งปัจจุบันได้ยุบ รวมกันกลายเป็น กรุงเทพมหานคร

เทศบาลนครประกอบด้วยนายกเทศมนตรีทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลที่มีสมาชิกจำนวน 24 คน มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในเขตเทศบาลทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรในเขตเทศบาลมีรองนายกเทศมนตรีมาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรี นอกจากนี้ยังมีสำนักงานเทศบาลซึ่งมีปลัดเทศบาลเป็นหัวหน้าพนักงานเทศบาล ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการและหน่วยงานให้บริการประชาชนภายใต้การบังคับบัญชาของนายกเทศมนตรี

เทศบาลเมือง ท้องถิ่นใดที่ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้ต้องมีลักษณะดังนี้

1. ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดทุกแห่งให้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์อื่น ๆ ประกอบ
2. สำหรับท้องถิ่นที่มีเขตที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด จะยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้ จะต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

- เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป
- ราษฎรอาศัยอยู่หนาแน่นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร
- มีรายได้พอที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้

เทศบาลตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็ก การจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะท้องถิ่นเป็นเทศบาลตำบล ตาม พ.ร.บ.

เทศบาล พ.ศ. 2496โดยทั่วไปเทศบาลตำบลมีฐานะเดิมเป็นสุขาภิบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลตำบลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 12 คน ที่ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรเขต เทศบาล เทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนนและท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่น ๆ ได้ตามสมควร เทศบาลตำบลโดยทั่วไปมีชื่อ ตามตำบลที่เทศบาลตั้งอยู่ แต่เขตเทศบาลอาจครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบล พื้นที่ตำบล นอกเขตเทศบาล (นอกเขตเมือง) จะอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล (ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างสำหรับพื้นที่ชนบท) บางครั้งเทศบาลตำบลอาจครอบคลุมพื้นที่ บางส่วนของตำบลอื่นที่อยู่ข้างเคียง หากท้องถิ่นที่เป็นเทศบาลตำบลเจริญเติบโตขึ้นจนมีประชากรถึง 10,000 คน และมีรายได้พอควร ก็อาจได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมือง (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับขนาดกลาง) ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่และความเป็นอิสระมากขึ้น และเขตเทศบาลก็อาจขยายออกไปตามชุมชนเมืองที่ขยายตัวโดยยุบรวมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลข้างเคียงที่กลายเป็นเมือง

2.3 การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็กตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบัน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวม และจัดทำขึ้นจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ

เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดังนี้

2.1 ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า - ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ เป็นต้น

2.2 สิ่งแวดล้อม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น

2.3 ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

3. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

มาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกฯ และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติ

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

- มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการให้การศึกษา และพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก
- มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

1.2 บุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไปสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปริญญาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

3) มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

5) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

7) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่ใช่ผู้ติดสารเสพติด

1.2.2 ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด มีสถานภาพเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานจ้างตามมาตรฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตรฐานทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ ร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่ใช่ผู้ติดสารเสพติด

6) มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุชุม เยือกเย็น
และมีความซื่อสัตย์

8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.2.3 ผู้ประกอบอาหาร มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้าง
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก
ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้มีความรู้เรื่องโภชนาการ
และอาหารเป็นอย่างดี

1.2.4 ผู้ทำความสะอาด มีสถานภาพเป็นพนักงานของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้ มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก
ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ

2. ด้านบทบาทหน้าที่

2.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่
ดังนี้

1) สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง และ
ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ตามความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

3) จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง
และสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำสถิติขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

4) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) จัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็ก

6) กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริม
และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

7) ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ
ดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนงานที่วาง
ไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2.3 ผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย
- 2) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูด และกริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่นต่อเด็ก
- 3) สังเกต และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติ และผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขได้ทันเวลาที่
- 4) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสม ในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด มีความปลอดภัย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
- 5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวเพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง
- 6) มีการพัฒนาตนเองในทางวิชาการ และอาชีพ ใฝ่หาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้
 - การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและการจัดตั้งชมรมเครือข่ายสำหรับผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก
 - 7) รู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูล ความรู้ และเครือข่ายการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน ดังนี้
 - หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมพัฒนาสังคมและ

สวัสดิการ) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยราชภัฏ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัยกรมสุขภาพจิต) กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) เป็นต้น

- องค์กรเอกชน สมาคม และมูลนิธิต่าง ๆ เช่น สมาคม วาย ดับเบิลยู ซี เอ มูลนิธิเด็กก่อนในสลัมในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก มูลนิธิช่วยเหลือเด็กยากจน ซี ซี เอฟ ในประเทศไทยสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (สอद्य.) องค์การยูนิเซฟ เซฟเดอะчилเดรน ยู เอส เอ สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ สหทัยมูลนิธิ มูลนิธิ มูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น

- แหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กในนิคมต่าง ๆ สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน) องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน ศูนย์สื่อประจำหมู่บ้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์บริการสาธารณสุข ศูนย์สงเคราะห์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน (กรุงเทพมหานคร) ข้าราชการครู หรือข้าราชการอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้ทรงความรู้หรือที่เกษียณอายุแล้ว เป็นต้น

2.4 ผู้ประกอบอาหาร ควรมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะถูกอนามัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การจัดสถานที่เตรียมและปรับปรุงอาหาร จัดเครื่องสุขภัณฑ์เครื่องครัวสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ

2.5 ผู้ทำความสะอาด ควรมีบทบาทหน้าที่ในการทำความสะอาด ดูแลรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งภายใน และภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรส่วนท้องถิ่น

3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กร

ประชาคม ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นประธาน *ยกเว้นศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิดที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่าม หรือผู้ที่เจ้าอาวาส/โต๊ะอิหม่าม มอบหมายเป็นประธาน*

3.3 การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3.4 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาต่อสัญญาต่อไป

4. ด้านการบริหารจัดการ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

4.1 นโยบาย

จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3 – 5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ

สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป

4.2 เป้าหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหาร และจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

4.3 วัตถุประสงค์

1) เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้อง สุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ

2) เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ตามจิตวิทยาพัฒนาการและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี

4) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้

5) เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

6) เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

4.4 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีสถานที่ อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) สำรวจความต้องการของชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็นดังต่อไปนี้

- ความต้องการของชุมชน
- ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3 – 5 ปี ไม่น้อยกว่า 20 คน ขึ้นไป
- ความต้องการให้ศูนย์จัดบริการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากร ทางการศึกษา หรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กโดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และขออนุมัติขอความเห็นชอบจากสภา ท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำเข้าสู่ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำสถิติเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น ต่อไป

4) จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุมัติ (ตัวอย่างโครงการปรากฏในภาคผนวก)

5) จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตัวอย่างระเบียบ/ข้อบังคับปรากฏในภาคผนวก)

6) จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ ประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ (ตัวอย่างประกาศปรากฏใน ภาคผนวก)

7) การยุบ / เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียน หรือกรณีที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่งเดียวกัน ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ตามความจำเป็น และเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และเมื่อองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้รายงานจังหวัดและ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

4.5 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงานสายการบังคับบัญชา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้ สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมิน ตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแล และพัฒนาจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะงานต่อไปนี้

- 1) งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 3) งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4) งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
- 5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าวโดยแบ่งและมอบหมายงานตามความถนัด ความสามารถ และลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการ ทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตาม ในการจัดแบ่งงานดังกล่าวควรคำนึงถึงความพร้อม และศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอาจรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นงานกลุ่มเดียวกัน และ/หรือรวมลักษณะงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กับงานธุรการ การเงิน พัสดุ เป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น การบริหารงานทั้ง 5 งาน ให้มีคุณภาพมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) งานบุคลากรและการบริหารจัดการ

มีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1) สรรหา หรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนตามความจำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรส่วนท้องถิ่น เช่น หัวหน้าศูนย์ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด โดยใช้หลักเกณฑ์การสรรหาการจ้างและต่อสัญญาจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด ยกเว้นกรณีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด การจ้างและการต่อสัญญาจ้าง ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์วัด/มัสยิดเป็นผู้พิจารณาสรรหาและแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดจ้าง

(2) กำหนดจำนวนอัตรากำหนดบุคลากร และเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

2.1 ผู้ดูแลเด็ก จำนวนสัดส่วนต่อเด็กเล็ก 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มผู้ดูแลเด็กอีก 1 คน

2.2 ผู้ประกอบอาหารกำหนดจำนวนได้ตามความจำเป็นเหมาะสมตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 ผู้ทำความสะอาดกำหนดจำนวนได้ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ศูนย์ฯ ขนาดเล็ก (จำนวนเด็กไม่เกิน 200 คน) มีอัตราไม่เกิน 2 คน ศูนย์ฯ ขนาดใหญ่ (จำนวนเด็กตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป) มีอัตราไม่เกิน 4 คน ตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิ หรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนี้

ก) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับและมัธยมศึกษาปีที่ 6 กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 4,880 บาท หากมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีหนังสือรับรองกำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 5,530 บาท

ข) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือผู้ที่มีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 5,260 บาท

ค) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาอื่นที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรับรอง กำหนดอัตราเดือนละไม่น้อยกว่า 7,630 บาท

ง) ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาตาม ก) ข) ค) ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

จ) สิทธิ หรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับ

2.5 กำหนดการจัดชั้นเรียนห้องละไม่เกิน 20 คน หากมีเศษเกิน 10 คน ให้จัดเพิ่มได้อีก 1 ห้อง

(3) จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มีกฎหมายบัญญัติ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร

(4) กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(5) จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ และทะเบียนประวัติบุคลากร

(6) นิเทศ อบรม และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

(7) บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอื่น ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

2) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดไว้

3) งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรกำหนดไว้

4) งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

5) งานธุรการ การเงิน และพัสดุ มีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

- งานพัสดุ เป็นการจัดทำ จัดซื้อ จัดหาและจำหน่ายทะเบียนพัสดุ รวมทั้งเสนอความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

- งานธุรการ และสารบรรณ ได้แก่ การจัดทำข้อมูลสถิติ จัดทำทะเบียนหนังสือรับ - ส่ง การควบคุมและจัดเก็บเอกสาร การจัดทำประกาศและคำสั่ง การจัดทำทะเบียนนักเรียน การรับสมัครนักเรียน

- งานการเงิน ได้แก่ การจัดทำงบประมาณ การทำบัญชีการเงิน การเบิกจ่ายเงิน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะถือปฏิบัติเกี่ยวกับรายรับ - จ่ายตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.6 ให้สำนัก/กองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ และมาตรฐานที่กำหนดสำหรับการจัดเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองให้อนุโลมใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. กรณีเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการบริหารและดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดในมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในส่วนที่เกี่ยวข้อง ข้างต้น

มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร

ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรมีน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

1.3 ทางเข้า – ออก และประตูหน้าต่างต่าง ๆ

ทางเข้า – ออก จากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

1.4 ประตู - หน้าต่าง

ประตู – หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู – หน้าต่าง ๆ ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้น ช่องทางลม และแสงสว่าง

1.5 พื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1.5.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

- จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป
- อุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ มีความสะอาด โดยนำไปปิดฝุ่น ตากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคน โดยเขียนหรือปักชื่อไว้ ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
- หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

1.5.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์ หรือการอ่านหนังสือ เล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะหรือเปียกต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

1.5.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

1.5.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.5.5 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะดวก และความปลอดภัยเป็นหลัก

1.5.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ และแปรงสีฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก และพื้นไม่ลื่น

1.5.7 ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10 – 12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่ายมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรถูกปิดจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

1.5.8 ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะดวก และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียว ต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น

ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

1.5.9 บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมียุทธศาสตร์พื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ และมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

1.5.10 บันได ควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันได สูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้น มีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเตี้ย เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรง ต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูง และขนาดที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2 – 3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอโมนการเติบโตของเด็ก (Lieberman ,1991)

2.1.2 เสียง เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกิน (ระหว่าง 60 – 80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทาง เข้า - ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้แหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน (Lieberman ,1991)

2.2.4 ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ของระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่เสี้ยนไม้ หรือแหลมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.6 ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อคประตูในการเข้า - ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ ควรมึกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด - ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรงมั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.1.11 เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัย และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้ กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็ก

การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 1.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 1.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 1.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 1.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

- 1.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 1.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 1.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้ เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น
- อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้ เดิน ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น
- อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้ก้ำมเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือก รongเท้า ฯลฯ

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

- อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น
- อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ เป็นต้น
- อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

2.3 พัฒนาการด้านสังคม

- อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาด (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้รู้จักรอคอย

- อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้รอยยิ้มตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บบอลเล่นเข้าที่ได่ เป็นต้น
- อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- อายุ 3 ปี ได้แก่ สำหรับสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้ บอกชื่อของตนเองได้ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น
- อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น
- อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ - สกุล อายุ ตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ- เล่าเรื่องได้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งเป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3 การจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

3.1 หลักการจัดประสบการณ์

- 3.1.1 จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง
- 3.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 3.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 3.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

3.1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนา
เด็ก

3.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

3.2.1 จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ
คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3.2.2 จัดประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้
ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น
สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3.2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการคือ
บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

3.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน
ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้
ร่วมกับเด็ก

3.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับ
ผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำ
กิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

3.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและ
แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีของเด็ก

3.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และ
ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่วางแผนไว้
ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

3.2.9 ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด
ประสบการณ์ ทั้งการวางแผน สนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมิน
พัฒนาการ

3.2.10 จัดทำสารนิทัศน์ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการ
พัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

4. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวัน ได้หลายรูปแบบซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

4.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

4.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

4.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

4.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

4.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

4.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

4.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับซ้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

4.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

4.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

4.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

4.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

5. โภชนาการสำหรับเด็ก

เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่ ได้แก่

หมู่อาหาร	อาหาร	ประโยชน์
หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์	ได้แก่ เนื้อสัตว์ต่าง ๆ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ กุ้ง ปลา เครื่องใน เช่น ตับ ปอด หัวใจ ไข่ต่าง ๆ ถั่วเมล็ดแห้งต่าง ๆ เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง และอาหารที่ทำจากถั่ว นม และผลิตภัณฑ์จากนม	ช่วยเสริมสร้างและซ่อมแซมร่างกายส่วนที่สึกหรอ เครื่องในช่วยสร้างและบำรุงโลหิต นมช่วยสร้างกระดูกและฟัน เนื้อสัตว์ประเภทอาหารทะเลช่วยป้องกันโรคคอพอกเด็กอยู่ในวัยเจริญเติบโตต้องการอาหารหมู่นี้มาก
หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง	ได้แก่ ข้าวต่าง ๆ เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว แป้งต่าง ๆ เช่น แป้งข้าวเจ้า แป้งมันสำปะหลังและอาหารที่ทำจากแป้ง เช่น ก๋วยเตี๋ยว บะหมี่ ขนมจีน ขนมปัง	ให้กำลังงานและความอบอุ่นแก่ร่างกาย ทำให้มีแรงเคลื่อนไหวทำงานได้
หมู่ที่ 3 ผัก ใบเขียว หัวเล็อง	ได้แก่ ผักใบเขียวเหลืองและผักเป็นหัวต่าง ๆ เช่น ผักบุ้ง คื่นช่าย ตำลึง ฟักทอง กะหล่ำปลี มะเขือต่าง ๆ	บำรุงสุขภาพทั่วไปให้แข็งแรง บำรุงสุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตา เหงือกและฟัน สร้างและบำรุงโลหิต ช่วยให้ร่างกายใช้ประโยชน์จากอาหารอื่นได้เต็มที่ และมีเส้นใยเป็นกากช่วยให้การขับถ่ายสะดวก
หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่าง ๆ	ได้แก่ ผลไม้สดต่าง ๆ เช่น มะละกอ กล้วย ส้ม มะม่วง ฝรั่ง	ช่วยบำรุงสุขภาพ และป้องกันโรคต่าง ๆ ช่วยให้ร่างกายสดชื่น บำรุง เหงือกสุขภาพของผิวหนัง นัยน์ตาและฟัน
หมู่ที่ 5 ไขมันจากสัตว์ และพืช	ได้แก่ ไขมันจากสัตว์ เช่น ไขมันหมู ไขมันไก่ ไขมันจากพืช เช่น น้ำมันถั่ว น้ำมันงา กะทิ	อาหารหมู่นี้ให้พลังงานสูงและให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ทำให้มีกำลังเคลื่อนไหวทำงานได้ เป็นตัวช่วยละลายวิตามินหลายชนิดเพื่อการดูดซึมและนำไปใช้ประโยชน์

2.4 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้นแบบ

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

2. จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น ระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

3. มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

4. มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

5. จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงาน ดังนี้

(5.1) การสมทบหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5.2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

(5.3) การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจ หรือองค์การภาครัฐอื่น

(5.4) การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือมีผูุ้ทิศให้

6. จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1. งานวิจัยในประเทศ

กรองกาญจน์ เขียวชัยชिरากุล (2550) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ในภาพรวม เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ตามสถานภาพของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และลักษณะของอาชีพและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างง่ายจากผู้ปกครองปีการศึกษา 2549 จำนวน 220 คน เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9% วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามระดับความคิดเห็นจากมากไปน้อย คือ ด้านการติดต่อสื่อสารด้านการเลี้ยงดูลูก ด้านการเรียนของเด็กที่บ้าน ด้านความร่วมมือกับชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการเป็นอาสาสมัคร ผู้ปกครองเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์สูงกว่าผู้ปกครองเพศหญิง และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษา

สัมพันธ์สูงกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ปกครองที่ลักษณะอาชีพมีรายได้ประจำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์สูงกว่าผู้ปกครองที่ลักษณะอาชีพมีรายได้ไม่แน่นอน และแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการสรุปปัญหาอุปสรรค พบว่าผู้ปกครองไม่มีเวลาเพียงพอในการอบรมเลี้ยงดูไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและได้รับข่าวสารจากโรงเรียนน้อย และมีข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มวิธีในการสื่อสารที่หลากหลายและส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น และควรมีการจัดกิจกรรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์เพื่อให้ผู้ปกครองที่ทำงานประจำได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น

อุษณีย์ บุญชมภู (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนเฟื่องฟ้าวิทยา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรม การส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับสูง ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นพ่อ แม่ และปู่ย่า ตายาย และอื่นๆ มีพฤติกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาและมีวุฒิต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระ การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเชื้อชาติไทยและเชื้อชาติอื่นๆ มีพฤติกรรม การส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนและมีรายได้ 5,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจและมีอาชีพค้าขาย ผู้ประกอบการและอื่นๆ มีพฤติกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีและกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เกศรินทร์ ชุ่มจิตต์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ผลการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทั้ง 3 ด้าน โดยจะสรุปประเด็นของแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามโครงการรัก การอ่านของโรงเรียนผู้ปกครองปฏิบัติบ่อย 2) ด้านการเป็นตัวอย่างในการอ่านพบว่า ผู้ปกครองมีการปฏิบัติในด้านการเป็นตัวอย่างในการอ่านอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อย แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นต่อการอ่านจะทำให้เด็กได้เลียนแบบพฤติกรรมนั้นและรักการอ่านในที่สุด 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่าผู้ปกครองโดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยและบทบาทที่ผู้ปกครองปฏิบัติบ่อยที่สุดคือ ทำกิจกรรมการอ่านกับลูกที่ห้องนอน และปฏิบัติบ่อยรองลงมา คือสอนให้เด็กจัดหนังสือให้เป็นระเบียบหลังการอ่านและสอนให้เด็กรู้จักการดูแลรักษาหนังสือหลังการอ่านแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองนั้นให้ความสำคัญกับเด็กและต้องการที่จะปลูกฝังนิสัยรัก การอ่านให้กับเด็กจากสิ่งทีกล่าวมาสรุปได้ว่าผู้ปกครองนั้นเห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในการอ่านควบคู่ไปกับการส่งเสริมการอ่าน

ไพบรียา ศุภจิตร์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนวัดชินวราราม อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนวัดชินวราราม อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ กับด้าน ความประพฤติ ในภาพรวมของการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านความรู้ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้คือ การให้คำปรึกษา ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง การกำกับดูแลการทำบ้านและให้ความรู้เรื่องสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น สำหรับการมีส่วนร่วมด้านความประพฤติ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมส่งเสริมในด้านวินัยของนักเรียนในระดับมาก ได้แก่ ด้านการฝึกให้นักเรียนรู้ คุณค่าของสิ่งของและบำรุงรักษา ของตนเอง และฝึกให้นักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

โสภา มัดลั้ง (2551) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนชุมชนเอื้ออารีย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนชุมชนเอื้ออารีย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนชุมชนเอื้ออารีย์ สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 70 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 - 25 ปี วุฒิการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า) มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท ประกอบอาชีพ รับจ้าง

และมีความสัมพันธ์กับเด็กนักเรียน เป็นญาติจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและลำดับความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) พัฒนาการด้านร่างกาย พบว่าเด็กรู้จักดูแลรักษาความสะอาดร่างกาย เช่น การล้างมือ ล้างปาก และการเล่นกับผู้อื่นอย่างปลอดภัย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ พบว่าการชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ดี สอนให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองด้วยการอธิบายเหตุผลและยกตัวอย่างให้เด็กเข้าใจ 3) พัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่า เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เด็กมีโอกาสสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และส่งเสริมให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยผู้ปกครองให้คำแนะนำ 4) พัฒนาการด้านสังคม พบว่า เด็กมีความเคารพอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส เด็กรู้จักคำว่า “สวัสดี ขอขอบคุณ ขอโทษ” ได้เหมาะสมตามโอกาส อยู่ในระดับมากที่สุด

กิตติ กรทอง (2552) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษา 3) ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 335 คน จาก 20 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบค่าที่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามสถานภาพทางเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มี วุฒิการศึกษาต่างกัน และอาชีพต่างกัน พบว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาแตกต่างกัน 3) ปัญหาพบว่า ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำงาน ด้านการเงิน ไม่ได้รับเอกสาร กิจกรรมมาก คิดว่าไม่จำเป็น ป่วย ติดธุระ ส่วนข้อเสนอแนะคือให้จัดหาอาสาสมัครช่วยเหลือศูนย์ ฯ ให้สมาคมผู้ปกครองและครูช่วยประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ กับ ผู้ปกครอง กำหนดวันปฐมนิเทศไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ปกครองได้เตรียมตัวจัดกิจกรรมให้น้อยลงเพื่อลดค่าใช้จ่าย โดยทำแผ่นพับหรือเอกสารทุก ๆ 1 เดือน เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับข่าวสาร จัดทำข้อมูลที่คิดว่ามีความจำเป็นสำหรับ ผู้ปกครองไว้ในศูนย์ฯ เพื่อให้เห็นความสำคัญของเด็ก

ประพันธ์ เดชสวรรค์ (2552) ศึกษาเรื่อง การศึกษาอิสระเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนในการบริหารงาน โรงเรียนบ้านสถาน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปกครองนักเรียนและ ชุมชนโรงเรียนบ้านสถาน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยาและเพื่อศึกษาความพึงพอใจผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนบ้านสถานอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา กลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งหมด 132 คน คัดเลือกโดยวิธีเจาะจงตัวแทนจากกลุ่มประชากรทั้ง 6 ประเภท คือ ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำศาสนาผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลและศิษย์เก่า ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาและมีการวิเคราะห์ เนื้อหาจากแบบสอบถาม ด้วยวิธีทางสถิติพรรณนาโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบ คำบรรยาย การพรรณนาเชิง วิเคราะห์และเขียนสรุปเป็นแบบบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนโรงเรียนบ้านสถาน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา พบว่า เป็นเพศหญิงมากที่สุด มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และมีอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 และมีความสัมพันธ์กับโรงเรียนด้านเป็นผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนในการ บริหารงานโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณและด้านบริหารงานทั่วไป พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนในการบริหารงานโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านวิชาการมีส่วนร่วมเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้าน การบริหารงานทั่วไปและอันดับสาม ได้แก่ ด้านบุคลากร

2. สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนในการบริหารงานโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีด้านวิชาการมีปัญหาอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลากรและ อันดับสาม ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารงานโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีด้านวิชาการมีความพึงพอใจอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป และอันดับสาม ได้แก่ ด้านงบประมาณ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มินค์และแอนเดอร์สัน (Minke and Anderson, 2005) ทำการวิจัยพฤติกรรมทางบวกของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้นตามกระบวนการ โดย มุ่งเน้นความสำคัญของการศึกษาของลูกเป็นเป้าหมายหลัก ความสัมพันธ์ของครอบครัวและครูในการ ทำกิจกรรมที่โรงเรียน เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและ การพัฒนาความสัมพันธ์ที่สนับสนุน

ระหว่างครอบครัวและครูมีความเข้าใจกันดีขึ้น ดังนั้นทั้งทางการศึกษาและผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อทักษะ เพื่อให้ประสบความสำเร็จที่สนับสนุนผลของความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียน เป็นการให้เด็กได้รับโอกาสในการพัฒนาด้านทักษะดียิ่งขึ้น

วารสาร “Harvard Family Research Project 2009” ได้วิเคราะห์งานวิจัย ในด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับชั้น K-12 ของสถานศึกษาต่างๆ และได้พบว่า ผลของงานวิจัยหลายเรื่องได้ช่วยสื่อให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครอบครัวอย่างชัดเจน ซึ่งสถานศึกษาและผู้ปกครองสามารถนำผลการวิจัยไปพิจารณาและพัฒนาวิธีการได้ต่อไปได้ ดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมของครอบครัวที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ของนักเรียน มีผลต่อความสำเร็จของนักเรียนมากกว่าการมีส่วนร่วมโดยทั่วๆ ไปของผู้ปกครอง
2. การมีส่วนร่วมของครอบครัวที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน มีผลเชื่อมโยงสู่ความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน
3. ครอบครัวไม่ว่าจะมีพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิหลัง การศึกษา รายได้ อย่างไร หรือในระดับใด ล้วนมีอิทธิพลที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
4. การพยายามให้เกิดการมีส่วนร่วมของครอบครัวที่สถานศึกษาได้พิจารณาคำนิ้งถึงวัฒนธรรม ระดับความเป็นอยู่ และความต้องการของผู้ปกครอง หรือพื้นฐานที่แตกต่างกันของครอบครัว และสร้างเสริมการมีส่วนร่วมจากจุดเด่นของแต่ละคนแต่ละครอบครัว จะสามารถดำเนินการชักจูงให้ครอบครัวที่มีพื้นฐานแตกต่างกันให้มีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Angelucci 2008 ได้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในรัฐเพนซิลเวเนีย ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองสองกลุ่มจากสถานศึกษาและได้ข้อมูลว่าการที่ผู้ปกครองได้เห็นครูใหญ่อยู่เสมอความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการให้ครูได้ผูกพันต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทำให้เกิดความสัมพันธ์และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

ส่วนด้านผู้บริหารได้มีแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังนี้

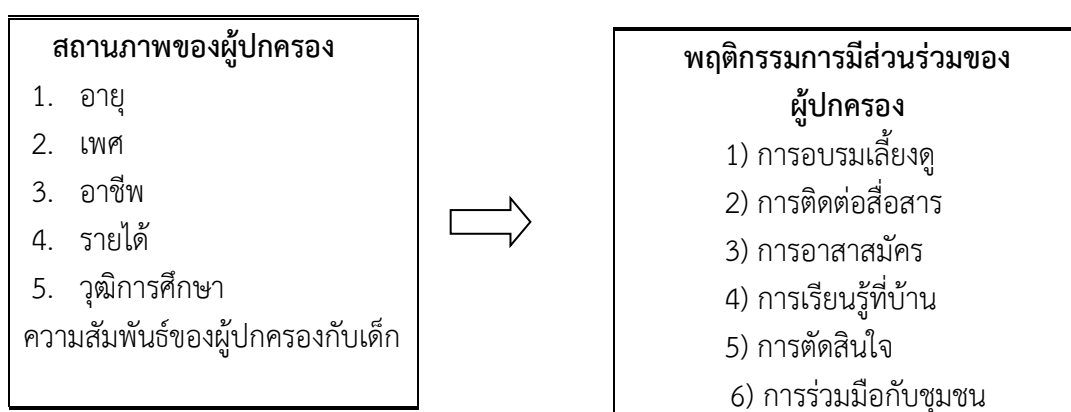
1. ทฤษฎีการสร้างความสัมพันธ์ (Relationship-building Theory) ได้มีความพยายามในส่วนของสถานศึกษาที่จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกว่าได้รับการต้อนรับและได้รับการเชิญชวนให้มีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา
2. ทฤษฎีผู้ปกครองเป็นผู้ช่วย (Parent Assistance Theory) โดยกระตุ้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและในวิถีทางของการปฏิบัติที่จะช่วยให้ครูหรือครูใหญ่ในการทำงานกับนักเรียนอย่างเต็มกำลัง

3. ทฤษฎีการเป็นหุ้นส่วน (Partnership Theory) บนรากฐานของความไว้วางใจและเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ความเป็นหุ้นส่วนได้ถูกสร้างขึ้นโดยสถานศึกษาและผู้ปกครองร่วมกัน ดำเนินการ ร่วมกันในหลายทางเพื่อพัฒนากระบวนการการตัดสินใจภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่าการที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในการช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา เพราะตามหลักจิตวิทยาเชิงพฤติกรรมจะพบว่าจำนวนครั้งที่ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นอยู่กับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมครั้งแรก เป็นไปตามความคาดหวัง การมีส่วนร่วมก็จะเกิดขึ้นในครั้งต่อมา ทำให้มีจำนวนบ่อยครั้งและมากขึ้น

Karen Smith Conway และ Andrew Houtenville (Wright; Lori, 2008: online) ได้พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญต่อการประสพผลสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียน วิจัยนี้ได้ถูกเผยแพร่ในวารสาร “The Journal of Human Resources 2008” ซึ่งในผลการวิจัยได้ระบุไว้ว่า หากสถานศึกษาต้องเป็นผู้ดำเนินการจัดการให้นักเรียนประสบความสำเร็จได้ในระดับดังกล่าวนี้จะต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายรายหัวให้นักเรียนอีกคนละ \$1,000 ในขณะที่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษานั้นสามารถทำให้นักเรียนประสพผลสัมฤทธิ์โดยสถานศึกษาไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อีกทั้ง Professor Conway ยังได้กล่าวว่า ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือน้อยลง หากโรงเรียนเพิ่มทรัพยากรในสถานศึกษาให้เป็นที่ประจักษ์ และในบางกรณีอาจจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมเลยก็ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3. การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด จำนวน 1,136 แห่ง ผู้ปกครองจำนวน 28,517 คน โดยผู้ปกครองอาจเป็นคนใดคนหนึ่งหรือหลายคน ผู้ปกครอง 1 คน : เด็ก 1 คน ประกอบไปด้วย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง จำนวน 495 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage randomnessampling) ดังนี้

ในแต่ละจังหวัด สุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดละ 5 แห่ง โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 35 แห่ง สุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ดังนี้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 จังหวัด สุ่มตัวอย่างผู้ปกครองศูนย์ละ 15 คน โดยมีจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดตราด สุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง รวม 300 คน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง สุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง แห่งละ 13 คน รวม 195 คน รวมทั้ง 7 จังหวัด ได้จำนวนผู้ปกครองทั้งหมด 495 คน

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Parent Involvement) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก โดยอาศัยการศึกษาจากตำรา เอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างแบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครอง ได้แก่ อาชีพ และระดับการศึกษา เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการอบรมเลี้ยงดู การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจและการมีส่วนร่วมกับชุมชน ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด มีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี เอกสารตำราบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าเพื่อวัดความคิดเห็นการสร้างแบบสอบถามและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของวิเชียรเกตุสิงห์ (2538: 79-80) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.50 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อขอเข้าศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้

2. ทำหนังสือแจ้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

3. ติดต่อประสานงานหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้ดูแลเด็กเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามส่งคืน รวมทั้งอธิบายวิธีการกรอกแบบสอบถามและกำหนดระยะเวลาในการรับแบบสอบถามคืน โดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัย ได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดขนาดโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan โดยส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 510 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 499 ฉบับ แต่เมื่อตรวจสอบแล้วเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนจำนวน 495 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100.00 ตามที่ต้องการมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กำหนดเกณฑ์การแปลผลความหมายของคะแนน ดังนี้
 - คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
 - คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
 - คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
 - คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
 - คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 3.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าทางสถิติคะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองและพฤติกรรมมีส่วนร่วม มีวิธีดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองและพฤติกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มาคำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ และจัดลำดับ
 - 1.2 นำเสนอข้อมูลโดยการเรียงลำดับความสำคัญของค่าคะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครองและพฤติกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยการแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้
ตอนที่ 1 คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก นำเสนอด้านอาชีพ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก

ผลวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอนและใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน

คุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก นำเสนอ ด้านอาชีพ ระดับการศึกษา ดังปรากฏตามตาราง 4.1 และ 4.2 ได้ดังนี้

ตาราง 4.1 ความถี่และร้อยละของอาชีพผู้ปกครองนักเรียน

อาชีพ	ความถี่	ร้อยละ
รับราชการและรัฐวิสาหกิจ	131	26.47
พนักงานเอกชน	159	32.12
ทำงานส่วนตัว	205	41.41
รวม	495	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนประกอบอาชีพทำงานส่วนตัวมากที่สุดจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 41.41 รองลงมาคือพนักงานเอกชนจำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 32.12 และรับราชการและรัฐวิสาหกิจจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 26.47

ตารางที่ 4.2 ความถี่และร้อยละของระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	237	48
ปริญญาตรี	141	28
สูงกว่าปริญญาตรี	117	24
รวม	495	100

จากตาราง 4.2 พบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 48 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 24

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	X	S.D	ระดับ
1) การอบรมเลี้ยงดู	3.77	0.94	มาก
2) การติดต่อสื่อสาร	3.27	1.09	ปานกลาง
3) การอาสาสมัคร	2.72	1.09	ปานกลาง
4) การเรียนรู้ที่บ้าน	2.72	1.09	ปานกลาง
5) การตัดสินใจ	2.82	1.45	ปานกลาง
6) การร่วมมือกับชุมชน	2.17	1.49	ปานกลาง
รวม	2.62	1.21	ปานกลาง

จากตาราง พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เขตพื้นที่ภาคตะวันออก โดยรวม พฤติกรรมด้านการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และค่า SD เท่ากับ 0.94 การติดต่อสื่อสาร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 และค่า SD เท่ากับ 1.09 อยู่ในระดับปานกลางและส่วนพฤติกรรมด้านการเรียนรู้ที่บ้าน และการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กในรายข้อและรายด้าน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก			
1. การดูแลเอาใจใส่พัฒนาเด็กในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา	4.01	0.86	มาก
2. รับฟังและตอบคำถามช่วยอธิบายข้อสงสัยของเด็ก	4.63	0.54	มากที่สุด
3. เล่าเรื่อง ประสบการณ์ หรือเล่านิทานให้เด็กฟัง	3.89	0.86	มาก
4. มีระเบียบวินัยและส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับเด็ก	2.82	1.21	ปานกลาง
5. จัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก	3.53	1.24	มาก
รวม	3.77	0.94	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยรวมมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อการรับฟังและตอบคำถามช่วยอธิบายข้อสงสัยของเด็ก ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.54) อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับข้อการดูแลเอาใจใส่พัฒนาเด็กในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.86) อยู่ในระดับมาก และการมีระเบียบวินัยและส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับเด็ก ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 1.21) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการติดต่อสื่อสารในรายข้อและรายด้าน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการติดต่อสื่อ			
1. การเข้าร่วมปฐมนิเทศ การประชุมกลุ่มใหญ่/ย่อย	2.67	1.19	ปานกลาง
2. พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมที่ครูมอบหมายมาให้	2.59	1.23	ปานกลาง
3. พบปะครูประจำ / รับข่าวสารจากโรงเรียน	3.52	1.25	มาก
4. ติดตามเว็บไซต์ของโรงเรียนและสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกันเองทาง Facebook หรือ e-mail	4.31	0.71	มาก
รวม	3.27	1.09	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการติดต่อสื่อสารโดยรวมมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การติดตามเว็บไซต์ของโรงเรียนและสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกันเองทาง

Facebook หรือ e-mail อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($X = 4.31$, $S.D. = 0.71$) และพบปะครูประจำ / รับข่าวสารจากโรงเรียน อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($X = 3.52$, $S.D. = 1.25$) สำหรับข้อพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสถานศึกษาหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมายมาให้การเข้าร่วมปฐมนิเทศ การประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาสาสมัคร ในรายข้อและรายด้าน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการอาสาสมัคร			
1. มีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	2.57	1.19	ปานกลาง
2. เป็นวิทยากรให้ความแก่นักเรียนตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ / แนะนำแหล่งเรียนรู้	2.49	1.23	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมดูแลเด็กเมื่อไปทัศนศึกษากับโรงเรียน	2.52	1.21	ปานกลาง
4. ร่วมสนับสนุนด้านโภชนาการ ส่งข้อมูลอุปกรณ์สื่อต่างๆ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน	3.31	0.71	มาก
รวม	2.72	1.09	ปานกลาง

จากตาราง 4.6 พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการอาสาสมัครโดยรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.72$, $S.D. = 1.09$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อร่วมสนับสนุนด้านโภชนาการ ส่งข้อมูล อุปกรณ์สื่อต่าง ๆ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($X = 3.31$, $S.D. = 1.09$) และมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.57$, $S.D. = 1.19$) สำหรับข้อมีส่วนร่วมดูแลเด็กเมื่อไปทัศนศึกษากับโรงเรียน และเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนตามความถนัดและเชี่ยวชาญ / แนะนำแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ในรายข้อและรายด้าน

พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน			
1. มีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	2.57	1.19	ปานกลาง
2. เป็นวิทยากรให้ความแก่นักเรียนตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ / แนะนำแหล่งเรียนรู้	2.49	1.23	ปานกลาง
3. มีส่วนร่วมดูแลเด็กเมื่อไปทัศนศึกษากับโรงเรียน	2.52	1.21	ปานกลาง
4. ร่วมสนับสนุนด้านโภชนาการ ส่งข้อมูลอุปกรณ์สื่อ ต่างๆร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน	3.31	0.71	มาก
รวม	2.72	1.09	ปานกลาง

จากตาราง 4.7 พบว่า พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการเรียนรู้ที่บ้านโดยรวมมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 1.09) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ร่วมสนับสนุนด้านโภชนาการ ส่งข้อมูลอุปกรณ์สื่อ ต่างๆร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน อยู่ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.71) สำหรับข้อมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน รายข้อเป็นวิทยากรให้ความแก่นักเรียนตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ / แนะนำแหล่งเรียนรู้ และรายข้อมีส่วนร่วมดูแลเด็กเมื่อไปทัศนศึกษากับโรงเรียน มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการตัดสินใจ ในรายข้อและรายด้าน

พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการตัดสินใจ			
1. รับรู้กฎระเบียบ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน	3.57	1.24	มาก
2. เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียน / ให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก	2.59	1.23	ปานกลาง
3. ร่วมประเมินผลการดำเนินการของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ เสนอแนะการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	2.62	1.21	ปานกลาง
4. ร่วมประเมินผลกิจกรรมต่างๆเช่น นิทรรศการ	2.45	1.41	ปานกลาง
รวม	2.82	1.49	ปานกลาง

จากตาราง 4.8 พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการตัดสินใจโดยรวมมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.82, S.D. = 1.49$) เมื่อพิจารณาไรซ์ข้อมูลพบว่า ข้อรับรู้กฎระเบียบวินัยทัศนคติพันธกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($X = 3.57, S.D. = 1.24$) สำหรับข้อรวมประเมินผลกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนและข้อเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียน/ให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ในรายข้อและรายด้าน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน			
1 การพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่างๆ ของชุมชน พาไปทำบุญที่วัด	3.11	1.14	ปานกลาง
2 การพาเด็กไปแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเช่น ห้องสมุดชุมชน สวนสาธารณะสวนสัตว์พิพิธภัณฑ์นิทรรศการต่างๆ	2.59	1.23	ปานกลาง
3 การสร้างจิตอาสาให้เด็กได้ช่วยเหลือชุมชน	2.62	1.21	ปานกลาง
4 การใช้สื่อบริการต่างๆที่มีในชุมชนเพื่อประโยชน์ของเด็ก	2.55	1.28	ปานกลาง
รวม	2.71	1.49	ปานกลาง

จัดตารางที่ 4.9 พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยรวมมี ครอบคลุมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.71, S.D. = 1.49$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อได้แก่การพาเด็กไปแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเช่นห้องสมุดชุมชน สวนสาธารณะสวนสัตว์พิพิธภัณฑ์เทศกาลต่างๆการพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่างๆของชุมชนพาไปทำบุญที่วัดการสร้างจิตอาสาให้เด็กได้ช่วยเหลือชุมชนหรือร่วมโครงการการกุศลและการใช้สื่อบริการต่างๆ ที่มีในชุมชนเพื่อประโยชน์ของเด็กมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ อาชีพ ระดับ

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองนักเรียน โดยจำแนกตามคุณลักษณะของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองประกอบอาชีพทำงานส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือพนักงานเอกชน และรับราชการและรัฐวิสาหกิจ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนรู้ที่บ้าน การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ การอาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

ผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครอง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพทำงานส่วนตัวและเป็นแม่บ้านมี ส่วนน้อยที่มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจส่วน ระดับการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ใน ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีสะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไปทั้ง ความรู้ความสามารถ ในการพัฒนานักเรียนและด้านความรู้ทั่วไปอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องมาจาก โรงเรียนได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้รับความรู้ในการพัฒนาเด็กโดยการจัดกิจกรรม พัฒนาศักยภาพนักเรียนและมีกิจกรรมที่สนับสนุนได้แก่การปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนใหม่ การ ประชุมผู้ปกครองของนักเรียนทุกระดับชั้นร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อชี้แจงนโยบาย หลักการและ หลักสูตรของโรงเรียน
2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านการเรียนรู้ที่บ้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อยู่ในระดับ มาก ส่วนด้านการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ ด้านการอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การมีส่วนร่วมกับ ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2.1 ด้านการเรียนรู้ที่บ้านพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเป็นไปตาม แนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein. 1995. 705) ได้ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองโดยวิธีการควบคุมดูแลและพูดคุยอภิปรายการเรียนรู้และการบ้านร่วมกับนักเรียนที่บ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้นำมาเป็นแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและปฏิบัติซึ่งการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำการบ้านตรวจตาให้ทำจนเสร็จ มีการชมเชยเมื่อทำกิจวัตร / กิจกรรม ต่างต่างได้โดยสำเร็จจึงส่งผลให้ด้านการเรียนรู้ที่บ้านมีระดับมาก โดยผลของการวิจัยครั้งนี้ตรงกับน้ำทิพย์ เสือลาธน์ (2546: 80-81) ที่นำศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาใน โรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานครพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กที่บ้านโดยให้เด็กทำการบ้านสนทนากับสิ่งที่เด็กๆ ได้เรียนรู้และกุสยา ตันติผลาชีวะ (2545 ก: 63) ให้ความคิดเห็นไว้ว่าผู้ปกครองแสดงความรักความเอาใจใส่และสนใจภาษาอังกฤษจะกรรมที่เดินทำ โรงเรียนการอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอนสามารถก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย

2.2 ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นไปตามแนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein.2002: 2) ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและจัดว่าเป็นภาระหน้าที่พื้นฐานของผู้ปกครองทุกคนและตรงกับไมตรี บนปาก (2549: 20) ที่มีข้อสรุปถึงการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาการพัฒนาเด็กเพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ที่ดีพ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทและหน้าที่ต่อลูกโดยการเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่เสียให้เด็กมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาซึ่งผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการสนใจใฝ่รู้ของเด็กกว่าควรได้รับการตอบสนอง ผู้ปกครองจึงรับฟังและตอบข้อสงสัยของเด็กให้ความสนใจในการพัฒนาเด็กในทุกด้านอย่างเหมาะสมกับวัยอันเป็นแนวทางการปฏิบัติศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กำหนดไว้ในนโยบายของโรงเรียนซึ่งส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาและการเรียนรู้ในทุกด้านทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสติปัญญาและดำเนินไปเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องแผนการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2545 - 2559 ซึ่งระบุว่าจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตามศักยภาพของแต่ละคน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 18)

2.3 ด้านการติดต่อสื่อสารพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเป็นไปตามแนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein; et al. 1995: 704) ที่กล่าวไว้ว่าการประชุมกับผู้ปกครองปีละครั้ง กลางส่งแฟ้มผลงานนักเรียนกลับบ้านทุกสัปดาห์เป็นการสื่อสารที่ดี เอปสไตน์ (Epstein; et al. 1997: 77) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญที่สุด เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โดยผ่านสื่อต่างๆ และเป็นการติดต่อสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้านและจากบ้านสู่โรงเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งทางโรงเรียนอนุบาลก็ทำได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีโอกาสได้พบปะครูประจำชั้นอย่างสะดวกได้ทุกวันนอกจากนี้ยังมีข่าวสารประจำสัปดาห์แถมแรงงานประจำเดือนที่ สะท้อนให้เห็นว่าครูดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นอย่างดีซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าเป็นที่ชื่นชอบของผู้ปกครองและเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารก็พูดได้อย่างสม่าเสมอนอกจากนี้ยังมีกิจกรรม สนับสนุนทางการติดต่อสื่อสารโดยทางโรงเรียนได้มีกิจกรรมปฐมนิเทศการประชุมใหญ่กลุ่มย่อยและ สื่อทาง Facebook หรือ e-mail ซึ่งเป็นแนวทางที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับยุคไอทีเพื่อ สามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ทั้งให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนและ สามารถสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองโดยสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงให้ผู้ปกครองได้รู้จักกันเข้ามามีส่วน ร่วมมากขึ้นและเป็นแนว ทางที่สอดคล้องกับศุภลาภ โอวรวงค์ (2548: 48) ซึ่งได้กล่าวถึงวิธีการ

สื่อสารที่เหมาะสมคือการประชุมการใช้สมุดรายงานประจำปีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และการจัดนิทรรศการต่างๆ

2.4 ด้านการตัดสินใจพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางขึ้นตามทฤษฎีของเอปสไตน์ (Epstein.1995: 704) กล่าวถึงการที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายและการประชาสัมพันธ์สนับสนุนงานพัฒนาการศึกษาซึ่งผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับรู้ภาวะเบี่ยงวิสัยทัศนกิจของโรงเรียนมีการเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนมีส่วนร่วมให้คำแนะนำเกี่ยวกับการช่วยเหลือการสนับสนุนเรียนรู้ของเด็กที่อยู่ในระดับมากเนื่องจากผู้ปกครองส่วนหนึ่งมีความคิดว่าโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีอยู่แล้วจึงรับรู้และมีความพึงพอใจเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นว่าโรงเรียนให้สิ่งที่ดีอยู่แล้วทำให้ไม่ได้เข้ามาร่วมตัดสินใจกับกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดของทศนาแสวงศักดิ์. (2549: 148) ที่กล่าวถึงการที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการเข้าร่วมตามข้อตกลงตามภาวะเบี่ยงของสถานศึกษาด้วยซึ่งทางสถานศึกษาควรจะสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติมากกว่าความสัมพันธ์ที่เป็นแบบทางการเพราะจะช่วยเสริมบทบาทของผู้ปกครองในเรื่องของการตัดสินใจได้ดีขึ้น

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน พบว่าอะไรกับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งตามทฤษฎีของ (Epstein; et al. 1997: 81) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นการเชื่อมโยงให้ชุมชนด้านสนับสนุนโรงเรียนการเรียนรู้ของนักเรียนผู้ปกครองหรือเชื่อมโยงให้เป็นโรงเรียนช่วยเหลือชุมชนผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้พานักเรียนไปร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ เช่นภาพไปวัด สวนสาธารณะบ้างบางโอกาสแล้วแต่ความเหมาะสมส่วนการใช้บริการต่างๆภายในชุมชนจากสัมภาษณ์ผู้ปกครองระบุว่าต้องคำนึงถึงเวลาผู้ปกครองด้วยผู้ปกครองพยายามจัดสรรเวลาให้พอประมาณอยู่แล้วเท่าที่โอกาสและเวลาจะอำนวยได้ซึ่งตามแนวคิดของ เอปสไตน์ (Epstein; et al. 2009: 16-18) กล่าวได้ว่าการที่ผู้ปกครองและเด็กเข้าร่วมกับกิจกรรมของชุมชนจะเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถของเด็กและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของบุคคลในครอบครัวได้

2.6 ด้านการอาสาสมัครพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งแนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein. 1995: 704) การแห่งการจัดตารางเวลาให้ยืดหยุ่นสำหรับการอาสาสมัครการประชุมต่างๆเพื่อจะได้จัดสรรเวลาให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีเวลาและโอกาสที่จะเข้ามาช่วยเหลือสถานศึกษาอะไรยังไม่เข้าใจเรื่องเอาศาสนาบ้างนะประกอบกับผู้ปกครองโรงเรียนส่วนมากต้องทำงานซึ่งเป็นข้อจำกัดเรื่องเวลาถึงแม้ว่าจะมีความสนใจและต้องการจะร่วมกิจกรรมแต่ก็ไม่สามารถงานหรือปึกตัวอาคารมาได้จึงส่งผลให้ระดับการศึกษามีส่วนร่วมของผู้ปกครองเองอยู่ในระดับน้อยผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเกตุสะเดช กำแพงแก้ว (2547: 204) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทางด้านอาสาสมัครยังเป็นเครื่องหมายของสังคมไทยดั่งนั้นศึกษาควรจัดทำคู่มือบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองการสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมมีส่วนร่วมกับชุมชนและการอาสาสมัครให้มากขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาการส่งเสริมพฤติกรรมของผู้ปกครองให้มากขึ้น
2. ให้ความรู้ด้านพัฒนา นักเรียนเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดีและส่งผลให้ผู้ปกครองเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้องและมีพัฒนาการที่ดีวิธีการให้ความรู้ความสามารถได้อย่างหลากหลายส่วนการให้ความรู้ทั่วไปสามารถจัดเป็นรูปของวารสารการจัดอบรมสัมมนาการจัดปายนิเทศซึ่งควรเป็นการให้บริการทางวิชาการที่หลากหลายและน่าสนใจ
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีกิจกรรมที่กระตุ้น ร่วมกันวางแผน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในรูปแบบต่างๆ ให้หลากหลายยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมกระตุ้นร่วมกันวางแผน กำหนดนโยบายให้ผู้ปกครองรับรู้และรับทราบถึงโครงการ/ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในรูปแบบต่างๆ ให้หลากหลายยิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนและการสร้างความผูกพันเปิดให้โอกาสผู้ปกครองได้ร่วมคิดร่วมสนับสนุนและร่วมตัดสินใจเลือกตัวแทนของผู้ปกครองเข้ามาเป็นคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนการจัดตั้งผู้ปกครองเครือข่ายโรงเรียนควรมีกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนในการปฏิบัติการกิจต่างๆ เพราะจะทำให้เกิดความผูกพัน (Commitment) ในกิจกรรมแล้วส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

- กมลชัยศิริศรี (2546). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ถ่ายสำเนา
- กรมวิชาการ (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ(2546). ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2559 – 2558: กรุงเทพฯ กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- จิตรา วิเชียร. (2551). ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย. ปริญญาโท ศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2545). แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษาในประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษาหน่วยที่ 1 – 4. หน้า 1 – 58 นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กังวล เทียนกันต์เทศน์. (2542). การจัดการวิเคราะห์การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). รายงานวิจัย วิชาการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองและ สารสนเทศที่ผู้ปกครองเด็กอนุบาลต้องการ การศึกษาปฐมวัย. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามดาว นินทานนท์. (2545). การอบรมชุดเกล้าทางสังคมของครอบครัวในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษาหน่วยที่ 5-7(348 – 394). นนทบุรีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2545). ระบบครอบครัวกับระบบสังคมในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษาหน่วยที่ 5-7 หน้า 1-44 นนทบุรีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิตรา วิเชียร. (2551). ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กไทย.ปริญญาโท ศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2545). แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษาในประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษาหน่วยที่ 1 - 4 หน้า 1 – 58 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ฉันทนา ภาพบงกช. (2531). เอกสารประกอบการศึกษา วิชา ปว.541การศึกษาสำหรับผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชนิดตา กลั่นศรี. (2548). กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1. (การบริหารการศึกษา)เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต้องการ ปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรีปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2539). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้น ช่วง อุตสาหกรรม กรมอาชีวศึกษา. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2543). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ โอ.เอส. พริ้งตึง เฮาส์.
- ธนาชัย ภามาต. (2547). ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียน บ้างโป่งบริหารธุรกิจ – เทคโนโลยี จ.ราชบุรี สารนิพนธ์ กศ.ม (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย.
- ธำรง บัวศรี. (2528). “การเตรียมตัวเยาวชนเพื่องานและอาชีพในระดับประถมศึกษา”. ใน บทความวิทยุกระจายเสียง. สังคมศาสตร์พื้นฐานการศึกษากรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ.
- นิตยา ไสงาม. (2543). การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษา สำหรับผู้ใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กอนุบาลในจังหวัดศรีสะเกษ. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ.
- นิตยากร อบนิพันธ์. (2548). สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ลำานารายณ์. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและ การสอน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- น้ำทิพย์ เสือสาริช. (2546). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการ ศึกษาในโรงเรียนอนุบาล เอกชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศษ.มอ. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ :บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นวลศรี งามทรัพย์. (2552). ปัจจัยจูงใจที่ทำให้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
กรณีศึกษาโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมหามงคลจังหวัดนครปฐม. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2546). บทบาทของครอบครัวการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต เดชขันธ์. (2548). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
บ้านนาดอกไม้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 3. วิทยานิพนธ์คม.
(บริการการศึกษา) สกลนครบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสกลนคร.
- พวงเล็ก วรกุลและทัศนีย์ประธาน. (2547). รายงานวิจัยการ: พัฒนาชุดเสริมความรู้เพื่อส่งเสริม
พัฒนาการสติปัญญาเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2549). การศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ไพฑูริย์ เจริญภักดิ์ท้วง. (2529). *หลักการบริหารงานโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเอสพ
ริ้นติ้งเฮาส์.
- มานี โชติมา. (2546). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
อนุบาลโชติมาเขตจตุจักรกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไมตรี बनปาก. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสกลนครเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนครบัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มณฑิยา ทุมพันธุ์. (2546). บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ใช้ในการบ้านแบบมี
ส่วนร่วม. ปรินญาณิพนธ์กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่. (2550). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (ระดับการศึกษา
ปฐมวัย). โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนปีการศึกษา 2550 กรุงเทพฯ
ฝ่ายวิชาการ.
- .(2551.) รายงานการดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ปีการศึกษา. (website :
www.kukail.ac.th).กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการwww.kukail.ac.th
- ลักษณะ ฤทธาคนี. (2547). *ทัศนคติของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรภรณ์ พยัคฆาเมธี. (2546). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึง
ประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในอำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่.

- วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ศุภลาภ วรงค์. (2548). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนสันติสุขสารนิพนธ์ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2536). ผู้บริหารการศึกษาปฐมวัยกับการตัดสินใจในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยหน่วยที่ 1-4. หน้า 161 - 224. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิรินทิพย์ เกสร. (2549). บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการจัดการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏพระนคร.
- สุกัญญา ดอกพวง. (2549). การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเขตราชวรบูรณะ. ปริญญาโทศศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย). ในกรุงเทพฯบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ

- Alfonso, Angelucci. (2008, May). The Role of the Elementary Principal in Promoting Parent Involvement Evidence from Rural, Blue Ribbon Elementary Schools in Pennsylvania: Proquest Information and Learning.
- Allen, JoBeth. (2009, January) Effective Home-School Communication. Harvard Family Research Project. Retrieved May 4, 2009, from http://www.hfrp.org/family_involvement/publications_resources/effective_home_school_c.
- Anthony, Chartotte. M. (2008). Parent involvement: An Examination of Barriers, Perceptions, and Strategies that Effect the Relationship between Parent and School Walden University USA.
- Blank, Martin et al. (2004, January-February). Community School: Engaging Parents and Families. Principle 83 (3): 19-21.
- Callahan, Kevin, Rademacher, Joyce A and Hidreth, Bertinal. (1998, May-June). "The effect of Parent participation in strategies to improve the homework performance of students who are at risk Remedial and special education. 9(3) 131-141.

- Caspe, Margaret: Lopez, M.Elena: & Wolos, Cassandra. (2006/2007). Family Involvement in Elementary School Children's Education Harvard Family Research Project. Retrieved May 4, 2009, from www.hfrp.org.
- Coots, Jenneifer J. (1998, Win). "Family resources and Parent Participation in schooling activities for theirchildren with developmental delays Journal of specialeducation 31(4) 498-520.
- Crowe, A. H. (2000). Connecting parents and schools An ecological construction of parent involvement intheir children's education. University of Kentucky.
- Draper, Lucy.: & Duffy, Bernadette. (2006). Working with Parents. In contemporary Issues in the Early Years. Pp. 151-159. Great Britain: Cromwell Press.
- Epstein, Joyce. L. (1992). School and Family Partnership: n Encyclopedia of Educational Research 6 ed. New York: Mac Millan.
- Epstein. (1995). Six Types of Parent Involvement in Schools. North Central Regional Educational Laboratory. Retrieved May 4, 2009, from <http://www.ncrel.org/sdrsareas/issues/envrnmnt/famncomm/pa11k4.htm>.
- Epstein. (2001). School, Family and Community Partnership Preparing Educators and Improving School U.S.A.: Westview Press.
- Epstein. Joyce L.; and others. (1997). School, family, community partnerships: your hand book action. Thousand Oaks; Corwin Press.
- Epstein. (2009). School, family, community partnerships your hand book action. Thousand Oaks; Corwin Press.
- Erin, John, F: & Stephanine, T. (2000, June) Family Involvement Questionnaire :A Multivariate Assessment of Family Participation in Early Childhood Education. Journal of Educational Psychology. 92 (2): 367-376.
- Forsythe, Lillian A. (1995) Teacher As Resercher: Empowering Empowering Children And Involving Parents in Evaluation Process M. Ed. Dissertation, The University of Regina (Canada).
- Fuller, M.L. & Olsen, G. (1998). Home-School Relation. London: Allyn & Bacon.
- Guo. Pao-Lig w. (2003. August). Chinese Parents' Attitudes Toward Parental Involvement A Case Study of The ABC Unified School District Degree Doctor of Education. University of Southern Califonia, Los Angeles;U.S.A.
- Henderson, Anne T: & Mapp Karen L. (2002). A New Wave of Evidence-The impact of School, Family, and Community connections on student Achievement USA. Building Knowledge to Support Learning.
- Henderson, Anne T et al. (2007). Beyond the Bake Sale The Essentia Guide to Family-School Partnerships. U.S.A The New Press.

- Hyde, J S.; et al. (2006). Mathematics in the home: Homework practices and mother-child interactions doing mathematics. *Journal of Mathematical Behavior*, 15 136-152.
- Jones, Caroline A. & Pound, Linda (2008). *Leadership and Management in the Early Years*, London: Bell and Bain.
- Johns, Hopkins University & Northwest Regional Education Laboratory. (1997). *Measure of School, Family, and Community Partnerships*. Baltimore: National Network of Partnerships schools.
- Kerr, Gord. (2005). *Stimulation Parent Involvement to Stimulate Student Success*. Canada: Richmond Hill.
- Louise, W.T. (1998, June). "Parental perceptions of current and ideal levels of family participation in early intervention program practices in Illinois (Parent involvement). *Dissertation Abstracts Program International*. 58(12): 4551-A.
- Louise, W.T. (1998, Sum). "Family Centered Early Intervention Service Factors Comtributing to increased Parent involvement and Paricipation", *Focus on Autism and other Development Disabilities* 13(2): 80-86.
- McGhee, Cynthia. (2007, December). *A Descriptive Study of Teacher and Parental Attitudes Towards Parent involvement at Elementary School in Delaware*. Wilmington University U.S.A.
- McWayne, Christine & Owsianik, Marissa. (2004). *Parent Involvement and the Social and Academic Competencies of Urban Kindergarten Children*. New york University U.S.A.
- Mitra, Indrani. (2008). *Urban Teacher's Attitudes Regarding Urban Parental Involvement*. University of Rochester New York, U.S.A.
- Nicole, Miriam. (1995, July) "The Family and the School: A Study of Parental Involvement and Institutional Opportunities." *Dissertation Abstracts International*. 33: 3873-A
- Q'Sullivan, June. (2009). *Leadership Skills in the Early Years*. London: Ashford Colour Press. Ringenberg, Matthew Ciet al (2005). *Parent and Schoo Survey* Retrieved Aug 5, 2009.
from <http://www.adiorgjournal/fw05/RingenbergFunkMullenWilfordKramerFall2005.pdf>
- Tableman, Betty; et al (2004, June) *Parent Involvement in school Best Practiee Briefs*. s, 30-R. Retrieved July 2, 2009,
from <http://loutreach.msu.edu/bpbriefs/issues/brief30.pdf>

- Trueger, Barbara. (2008, May). Parental Involvement in Two Rural South African Primary schools. New Jersey U.S.A.
- U.S. Department of Education. (2002) National Education Goals. Washington DC. U.S. Government Printing office.
- Vankawala, Kaushal H. (1999, June) Pre-service Teachers' Perception of Family School Colaboration: A Qualitative Study, Masters Abstracts International. 37(03) 103.
- Weiss, Heather B; Caspe Margaret: & Lopez, M. Elena. (2006). Family Involvement in Early Childhood Education. Harvard Family Research Project. Retrieved May 4, 2009, from www.gse.harvard.edu/hfrp/projectMine/resources/guide.html
- Westmoreland, Helen. (2009), Family Involvement Across Learning Setting. Harvard Family Research Project. Retrieved August 17, 2009, from <http://www.hfrp.org/family-involvement/publications-resources/family-involvement-across-learning-settings>.
- Wright, Lori. (2008). Parental Involvement Strongly Impacts Student Achievement Retrieved Aug 5, 2009, from <http://www.unh.edu/newsci/nr/2008/mayhw27parents.cfm>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้คือผู้ปกครองของนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก

2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก

3. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจและการมีส่วนร่วมกับชุมชน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1) อาชีพของผู้ปกครอง

☐
☐
☐
☐

รับราชการและรัฐวิสาหกิจ

พนักงานเอกชน

ทำงานส่วนตัว

อื่น ๆ.....(โปรดระบุให้ชัดเจน)

2) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

☐
☐
☐

ปริญญาตรีและต่ำกว่า

สูงกว่าปริญญาตรี

อื่น ๆ.....(โปรดระบุให้ชัดเจน)

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและเสียเวลาในการตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อให้ละเอียดและพิจารณาเพื่อตัดสินใจโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือซึ่งตรงกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของท่านมากที่สุด โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าของการปฏิบัติไว้ 5 ระดับดังนี้

1	หมายถึง	น้อยมาก
2	หมายถึง	น้อย
3	หมายถึง	ปานกลาง
4	หมายถึง	มาก
5	หมายถึง	มากที่สุด

ข้อ	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการปฏิบัติกิจกรรม				
		น้อยมาก 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1	ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การดูแลเอาใจใส่พัฒนาเด็กในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจสังคมและสติปัญญา					
2	รับฟังและตอบคำถามช่วยอธิบายข้อสงสัยของเด็ก					
3	เล่าเรื่อง ประสบการณ์ หรือเล่านิทานให้เด็กฟัง/ กระตุ้นให้เด็กเล่า					
4	มีระเบียบวินัยและส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับเด็ก					
5	จัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก					
6	ด้านการติดต่อสื่อสาร การเข้าร่วมปฐมนิเทศ การประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย					
7	พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสถานศึกษาหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมายมาให้					
8	พบปะครูประจำชั้น / รับข่าวสารจากโรงเรียน เช่น ข่าวสารประจำสัปดาห์ แฟ้มรายงานประจำเดือน					
9	ติดตามเว็บไซต์ของโรงเรียนและสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกันเองทาง Facebook หรือ e-mail					

ข้อ	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการปฏิบัติกิจกรรม				
		น้อยมาก 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
10	การอาสาสมัคร มีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน					
11	มีส่วนร่วมดูแลเด็กเมื่อไปทัศนศึกษากับโรงเรียน					
12	เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ /					
13	แนะนำแหล่งเรียนรู้ร่วมสนับสนุนด้านโภชนาการ ส่งข้อมูล อุปกรณ์สื่อต่างๆ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน					
14	การเรียนรู้ที่บ้าน มีส่วนร่วมทำการบ้านที่ครูมอบหมาย					
15	ให้กับเด็ก ตรวจสอบว่าเด็กทำการบ้านจนเสร็จ					
16	ชมเชยเด็ก เมื่อทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ดีและสำเร็จ อ่านหนังสือให้เด็กฟัง เล่นเกมเพื่อ					
17	สนับสนุนตามหลักสูตรและพัฒนาการของเด็กจัดแสดงผลงานของเด็กๆในบ้านและ					
18	แสดงความชื่นชมให้คุ้มค่ากับความคิดของเด็ก					
19	การตัดสินใจ รับรู้กฎระเบียบ วิทยาลัย ศัพท์ พันทกิจ ของโรงเรียน					
20	เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียน / ให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับกับการช่วย เหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก					
21	ร่วมประเมินผลการดำเนินการของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนร่วมประเมินผลกิจกรรมต่างๆ เช่น นิทรรศการ โปรเจค แอ พ โพรช (Project Approach) กิจกรรมวันพ่อ /วันแม่แห่งชาติ					
22	การมีส่วนร่วมกับชุมชน การพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่างๆของชุมชน พาไปทำบุญที่วัด					

ข้อ	พฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการปฏิบัติกิจกรรม				
		น้อยมาก 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
23	การพาเด็กไปแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุด ชุมชน สวนสาธารณะ สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ นิทรรศการต่างๆ					
24	การสร้างจิตอาสาให้เด็กช่วยเหลือชุมชนหรือร่วมโครงการการกุศล					
25	การใช้สื่อบริการต่าง ๆ ที่มีใน ชุมชน เพื่อประโยชน์ของเด็ก					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม
(Index Of Consistency : IOC)

เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เขตพื้นที่ภาคตะวันออก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.ดร.ชัยศ ชวาระนอง

วุฒิทางการศึกษา	การศึกษาปริญญาเอก สาขาการวิจัยและสถิติ มหาวิทยาลัยบูรพา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกสถานที่ตั้งนครนายก

2. ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร.ขวัญใจ จริยาทัศน์กร

วุฒิทางการศึกษา	ปรด. วิจัย วัฒนและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์

3. อาจารย์นิศารัตน์ อิศระมโนรส

วุฒิทางการศึกษา	การศึกษามหาบัณฑิต (ค.ม.) การศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกียรตินิยมอันดับ 1
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์

คำชี้แจง

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม ทำขึ้นเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงและความเหมาะสมของเนื้อหาคำถาม โดยในแต่ละข้อหากท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า คำถามในข้อใดที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามความคิดเห็นของท่าน กรุณาโปรดให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน	+1 หมายถึง	แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน	0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน	-1 หมายถึง	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

คำชี้แจง

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม ทำขึ้นเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงและความเหมาะสมของเนื้อหาคำถาม โดยในแต่ละข้อหากท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า คำถามในข้อใดที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามความคิดเห็นของท่าน กรุณาโปรดให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1	หมายถึง	แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน -1	หมายถึง	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index Of Consistency : IOC)

ข้อ	ข้อความคำถาม	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	IOC
1	ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การดูแลเอาใจใส่พัฒนาเด็กในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจสังคมและสติปัญญา	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
2	รับฟังและตอบคำถามช่วยอธิบายข้อสงสัยของเด็ก	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
3	เล่าเรื่อง ประสบการณ์ หรือเล่านิทานให้เด็กฟัง/ กระตุ้นให้เด็กเล่า	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
4	มีระเบียบวินัยและส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับเด็ก	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
5	จัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
6	ด้านการติดต่อสื่อสาร การเข้าร่วมชุมนุมในเทศ การประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
7	พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสถานศึกษาหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมายมาให้	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
8	พบปะครูประจำชั้น / รับข่าวสารจากโรงเรียน เช่น ข่าวสารประจำสัปดาห์ แฟ้มรายงานประจำเดือน	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
9	ติดตามเว็บไซต์ของโรงเรียนและสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกันเองทาง Facebook หรือ e-mail	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00

ข้อ	ข้อคำถาม	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	IOC
10	การอาสาสมัคร มีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
11	มีส่วนร่วมดูแลเด็กเมื่อไปทัศนศึกษากับโรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
12	เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ /	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
13	แนะนำแหล่งเรียนรู้ร่วมสนับสนุนด้านโภชนาการ ส่งข้อมูล อุปกรณ์สื่อต่างๆ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
14	การเรียนรู้ที่บ้าน มีส่วนร่วมทำการบ้านที่ครูมอบหมาย	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
15	ให้กับเด็ก ตรวจสอบว่าเด็กทำการบ้านจนเสร็จ	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
16	ชมเชยเด็ก เมื่อทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ดีและสำเร็จ อ่านหนังสือให้เด็กฟัง เล่นเกมเพื่อ	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
17	สนับสนุนตามหลักสูตรและพัฒนาการของเด็กจัดแสดงผลงานของเด็กๆในบ้านและ	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
18	แสดงความชื่นชมให้ค้ำค่ากับความคิดของเด็ก	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
19	การตัดสินใจ รับรู้กฎระเบียบ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
20	เข้าร่วมประชุมกับโรงเรียน / ให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับกับการช่วย เหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
21	ร่วมประเมินผลการดำเนินการของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการเสนอแนะการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนร่วมประเมินผลกิจกรรมต่างๆ เช่น นิทรรศการ โปรเจค แอ พ โพรช (Project Approach) กิจกรรมวันพ่อ /วันแม่แห่งชาติ	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
22	การมีส่วนร่วมกับชุมชน การพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีต่างๆของชุมชน พาไปทำบุญที่วัด	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00

ข้อ	ข้อความ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	IOC
23	การพาเด็กไปแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุด ชุมชน สวนสาธารณะ สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ นิทรรศการต่างๆ	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
24	การสร้างจิตอาสาให้เด็กช่วยเหลือชุมชนหรือร่วมโครงการการกุศล	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00
25	การใช้สื่อบริการต่าง ๆ ที่มีใน ชุมชน เพื่อประโยชน์ของเด็ก	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย นางสาวชนม์ธิดา ยาแก้ว เกิดวันที่ 12 สิงหาคม 2526 สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร วุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สำเร็จการศึกษา พ.ศ.2550 และได้เข้าศึกษาต่อใน หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษา พ.ศ.2554 ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

